

Quicksan beschermde soorten Ow

Rietmolenweg 39 te Haaksbergen

Gbouwtek

Quicksan beschermde soorten Ow

Rietmolenweg 39 te Haaksbergen

Gbouwtek

In opdracht van	Gbouwtek Heetpasweg 16 7482 CD St. Isidorushoeve
Contactpersoon	[REDACTED]
Telefoon	[REDACTED]
E-mail	gbouwtek@gmail.com
Datum	14 april 2025
Rapportagenummer	NIRP20250135
Hoofdkantoor	NatuurInclusief B.V. Korenbree 23A 7271 LH Borculo 0545 723032 info@natuurinclusief.nl www.natuurinclusief.nl
Opsteller	[REDACTED]
Telefoon	0545 723032
E-mail	[REDACTED]@natuurinclusief.nl
Paraaf	[REDACTED]
Kwaliteitscontrole	[REDACTED]
Paraaf	[REDACTED]

Natuurinclusief B.V. is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurinclusief B.V.; opdrachtgever vrijwaart Natuurinclusief B.V. voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/ of openbaar worden gemaakt d.m.v. fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Natuurinclusief B.V., noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd

Inhoud

Samenvatting.....	4
Inleiding	5
1.1 Leeswijzer	5
Onderzoeksgebied.....	6
2.1 Beschrijving onderzoeksgebied.....	6
2.2 Geplande ingreep	7
Onderzoeksmethode	9
1 3.1 Bureaustudie	9
3.2 Veldonderzoek	9
2 Resultaten flora en fauna	10
4.1 Planten	10
4.2 Vleermuizen	11
3 4.3 Grondgebonden zoogdieren.....	17
4.4 Vogels (excl. vogels met jaarrond beschermde nesten)	21
4.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten.....	22
4.6 Categorie 5 vogelsoorten.....	26
4 4.7 Amfibieën.....	27
4.8 Reptielen.....	29
4.9 Vissen.....	30
4.10 Insecten en overige ongewervelden.....	31
4.11 Toetsing zorgplichten Omgevingswet.....	33
Conclusies + aanbevelingen	34
5.1 Conclusies.....	34
5.2 Aanbevelingen.....	35
Literatuur.....	36
Bijlage 1 Wetgeving.....	37

Samenvatting

Gbouwtek is voornemens om een aantal stallen, schuren en kelders te slopen (zie figuur 3). De geplande verwijdering van asbest vindt plaats in het tweede deel van april 2025. Nadat alles gesloopt is komt het terrein beschikbaar voor twee bouwkvavels. In de voorgenomen werkzaamheden worden geen groenstucuren (bomen, stuweelranden en/of bosschages) aangetast.

De Omgevingswet (Ow) verplicht om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen geen beschermde Natura 2000-gebieden, aanwezige beschermde plant- of diersoorten of houtopstanden aantasten. Aangezien het op voorhand zeker is dat er geen kans is op mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden vanwege de grote afstand (6 km tot Buurserzand & Haaksbergerveen) en geringe effecten door de voorgenomen ingreep en het plangebied binnen de bebouwde kom ligt, er geen NNN in de omgeving aanwezig is en er geen houtopstanden vanaf 10 are of bomenrijen vanaf 21 bomen of meer geheel of gedeeltelijk wordt geveld, is er alleen een quickscan nodig naar de aanwezigheid van beschermde soorten in de invloedssfeer van het voorgenomen project. Natuurinclusief B.V. heeft van Gbouwtek dan ook opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan beschermde soorten. Op 26 maart 2025 heeft het veldbezoek plaatsgevonden.

Beschermde planten, vogels met een jaarrond beschermd nest, amfibieën, reptielen, insecten en andere ongewervelden en vissen worden niet verwacht in het plangebied. Door de aanwezigheid van openingen in de verschillende gebouwen is aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis noodzakelijk. Aanvullend onderzoek naar kleine marterachtigen, egel, grote bosmuis en steenmarter is noodzakelijk om vast te stellen of er voortplantings- of rustplaatsen aanwezig zijn. Sinds het verschijnen van het nieuwe kennisdocument Kleine Marterachtigen (Bij12, 2024b) is er de mogelijkheid om direct vergunning voor kleine marters aan te vragen met bijbehorende maatregelen (dus zonder aanvullend onderzoek) omdat dit een lastig te onderzoeken soortgroep (afwezigheid is moeilijk aan te tonen) betreft. Voor egel kan ook een habitatanalyse worden uitgevoerd, maar hij kan ook meegenomen worden als er onderzoek wordt gedaan doormiddel van een cameraval

Wanneer na aanvullend onderzoek blijkt dat er verblijfplaatsen of andere beschermde natuurwaarden van de beschermde soorten aanwezig zijn en schadelijke handelingen genoemd in de Omgevingswet niet voorkomen kunnen worden, is het aanvragen van een omgevingsvergunning via het DSO bij provincie Overijssel noodzakelijk. Het is mogelijk dat er mitigerende of compenserende maatregelen nodig zijn om schadelijke handelingen te voorkomen of effecten te beperken of ongedaan te maken.

Let op: Quickscan beschermde soorten Ow Rietmolenweg 39 te Haaksbergen - Gbouwtek heeft een houdbaarheidsduur van 3 jaar en is geldig tot 14 april 2028.

Inleiding

Gbouwtek is voornemens om een aantal stallen, schuren en kelders te slopen (zie figuur 3). De geplande verwijdering van asbest vindt plaats in het tweede deel van april 2025. Nadat alles gesloopt is komt het terrein beschikbaar voor twee bouwkavels. In de voorgenomen werkzaamheden worden geen groenstucuren (bomen, stuweelranden en/of bosschages) aangetast.

1

De Omgevingswet (Ow) verplicht om vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen geen beschermde Natura 2000-gebieden, aanwezige beschermde plant- of diersoorten of houtopstanden aantasten (zie bijlage 1). Aangezien er op voorhand zeker is dat er geen kans is op mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden vanwege de grote afstand (6 km tot Buurserzand & Haaksbergerveen) en geringe effecten door de voorgenomen ingreep en het plangebied binnen de bebouwde kom ligt, er geen NNN in de omgeving aanwezig is en er geen houtopstanden vanaf 10 are of bomenrijen vanaf 21 bomen of meer geheel of gedeeltelijk wordt geveld, is er alleen een quickscan nodig naar de aanwezigheid van beschermde soorten in de invloedsfeer van het voorgenomen project. Het voorliggende rapport is een uitwerking van de resultaten van de quickscan. Een quickscan is een onderzoek waarbij onderzocht wordt of in de invloedsfeer van de voorgenomen ingrepen plangebied beschermde planten- of diersoorten worden verwacht die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de geplande activiteiten. Wanneer beschermde soorten verwacht worden maar er onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om het voorkomen uit te sluiten, is het noodzakelijk dat aanvullend onderzoek uitgevoerd dient te worden.

Voorliggende rapportage betreft een overzicht met de resultaten van de quickscan en een aanbeveling voor vervolgstappen.

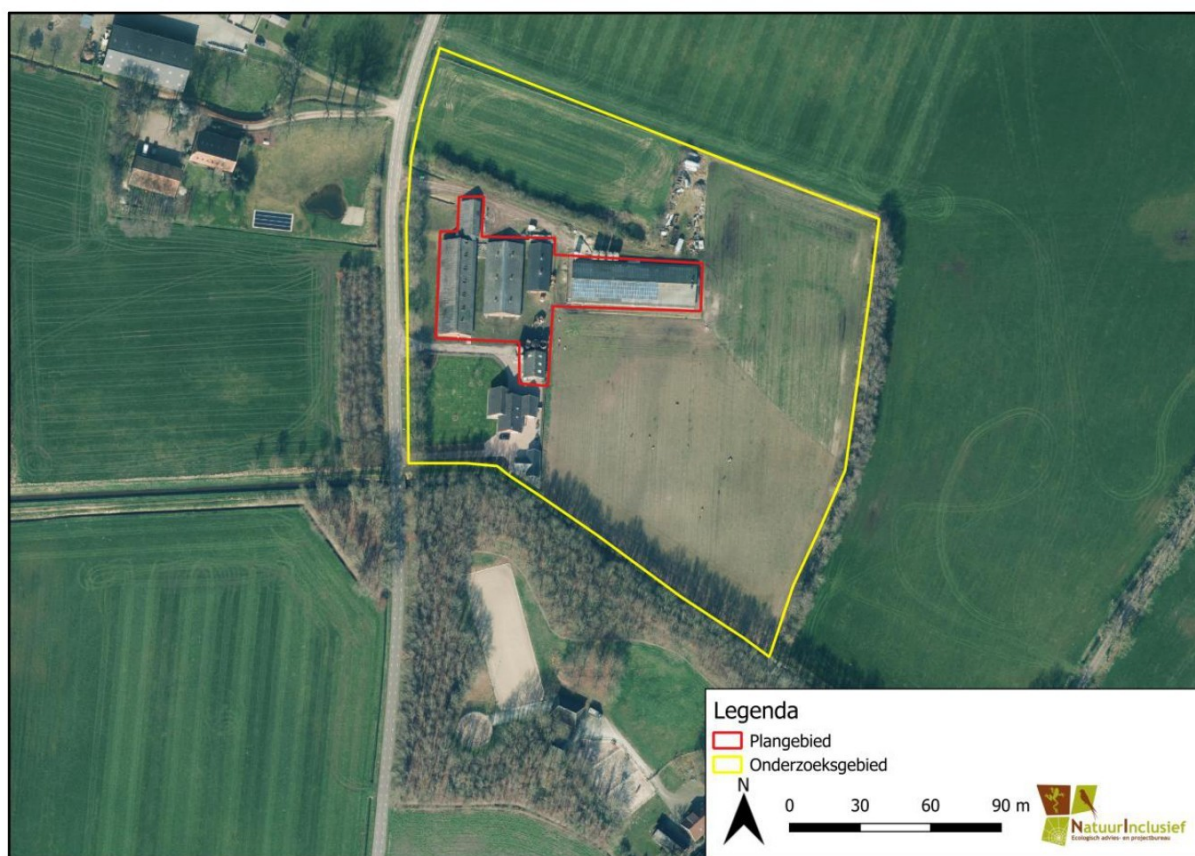
1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt omschreven hoe de onderzoeksgebied eruitziet, hoe deze momenteel gebruikt wordt en wat de geplande ingreep inhoudt. Hoofdstuk 3 bespreekt de onderzoeksmethodiek. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de mogelijke effecten op beschermde soorten in de invloedsfeer van het plangebied. In hoofdstuk 5 wordt afgesloten met de conclusie en eventuele vervolgstappen die moeten worden genomen.

Onderzoeksgebied

2.1 Beschrijving onderzoeksgebied

Het plangebied is gelegen aan Rietmolenweg 39 te Haaksbergen, gemeente Haaksbergen in de provincie Overijssel. Het plangebied omvat verschillende stallen en één loods en wordt begrenst door weilanden en verschillende groenstructuren. Het middelpunt van het plangebied bevat de coördinaten N 52.15943, E 6.67942 (atlasblok 34-35 kilometerhok 243-464). Het plangebied bestaat uit vier oude varkensschuren, één garage en één loods. De grootte van het onderzoeksgebied is ruimer dan enkel het plangebied, vanwege de mogelijke externe effecten op de omgeving tijdens de voorgenomen ingreep in de aanleg- en/of gebruiksfase. De grootte is bepaald aan de hand van de beschrijving van de voorgenomen activiteiten en het bronnenonderzoek (zie Hoofdstuk 3 en 4). In figuur 1 is het onderzoeksgebied op een topografische kaart weergegeven. In figuur 2 is een impressie van het plangebied en het onderzoeksgebied weergegeven.

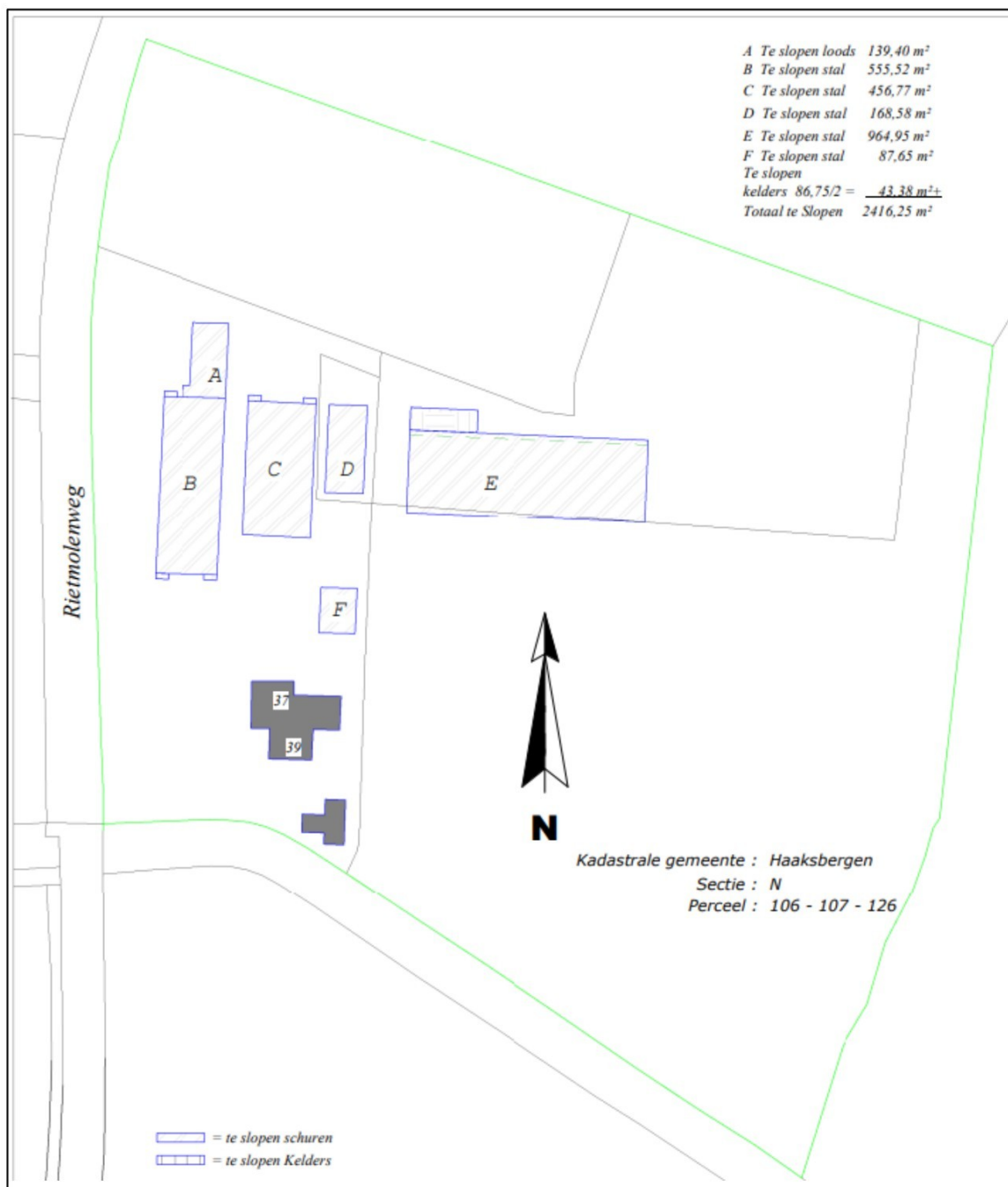
Figuur 1 Begrenzing plangebied en onderzoeksgebied Rietmolenweg 39 te Haaksbergen.

Figuur 2 Impressie plangebied en onderzoeksgebied.

2.2 Geplande ingreep

Gbouwtek is voornemens om een aantal stallen, schuren en kelders te slopen (zie figuur 3). De geplande verwijdering van asbest vindt plaats in het tweede deel van april 2025. Nadat alles gesloopt is komt het terrein beschikbaar voor twee bouwkvavels. In de voorgenomen werkzaamheden worden geen groenstucuren (bomen, stuweelranden en/of bosschages) aangetast.

Figuur 3: Overzicht van het plangebied waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden. Bron: Gbouwtek

Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een bureaustudie en een eenmalig veldbezoek. Op deze wijze wordt inzicht verkregen omtrent de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij het onderzoeksgebied. Een quickscan is een toets van de ecologische potenties van het onderzoeksgebied aan de hand van bestaande gegevens en het verkregen inzicht ten tijde van het veldbezoek. Er worden in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Uit de quickscan moet blijken of aanvullend soortonderzoek noodzakelijk is.

3.1 Bureaustudie

Bij de bureaustudie is gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsgegevens. Aan de hand van verspreidingsatlassen en verspreidingsgegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) wordt er nagegaan of er beschermde flora en fauna voorkomen in of nabij het plangebied. Echter, het is vaak niet mogelijk de exacte locatie of datering van deze gegeven te achterhalen. De verspreidingsgegevens zijn veelal weergegeven in kilometerhokken (1x1 km) of in atlasblokken (5x5 km), de waarnemingen hebben dan ook meer betrekking op de regio en niet zo zeer op het plangebied. De gegevens uit de verspreidingsatlassen geven vaak dan ook alleen een indicatie of de soort in de omgeving voorkomt. Voor de bureaustudie wordt gebruikgemaakt van gegevens van de afgelopen tien jaar.

De volgende atlasblokken zijn gebruikt:

- 34-24
- 34-25
- 34-26
- 34-34
- 34-35
- 34-36
- 34-44
- 34-45
- 34-46

3.2 Veldonderzoek

Naast de bureaustudie heeft er een veldbezoek plaatsgevonden. Het veldbezoek is uitgevoerd op 26 maart 2025 door [REDACTED] en [REDACTED] beiden adviseurs Ecologie bij NatuurInclusief B.V.. De weersomstandigheden waren hierbij ca. 10° C, bewolkt en windkracht 2 bft.

Gedurende het veldbezoek is het plangebied en de directe omgeving beoordeeld op de ecologische potentie. Hierbij is gekeken naar de aanwezigheid van geschikte habitats en de daarbij verwachte soorten en/of soortgroepen. Aan de hand van de beschrijving van de geplande ingreep en de resultaten van de bureaustudie is de omvang van het onderzoeksgebied bepaald. Indien beschermde of bijzondere soorten zijn waargenomen, zijn deze genoteerd en, indien mogelijk, vastgelegd.

Resultaten flora en fauna

4.1 Planten

Bureauonderzoek

Uit de verspreidingsgegevens van de bureaustudie blijkt dat er in de omgeving van het plangebied verschillende soorten beschermde planten zijn aangetroffen, namelijk: drijvende waterweegbree, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, kluwenklokje, korensla en schubvaren.

Veldbezoek

Drijvende waterweegbree

Drijvende waterweegbree is een plant van helder, voedselarm tot matig voedselrijk (fosfaatarm), zwak zuur water. Drijvende waterweegbree komt voor in laaglandbeken, vennen, kanalen en poelen. Het is een vrij zeldzame soort met een uitgebreide verspreiding in de hoge delen van Nederland. Het bolwerk ligt in Noord-Brabant. De soort is in de directe omgeving bekend uit de Hagmolenbeek en Buurserbeek. Vanwege het ontbreken van permanent water in het plangebied kan drijvend waterweegbree logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Gevlekt zonneroosje

Gevlekt zonneroosje komt voor in zeeduinen en kale rotsen. In Nederland met name op Texel en Vlieland. De soort groeit op zonnige, open plaatsen op droge, voedselarme, zwak zure zandgrond en op stenige plaatsen. De soort is in de directe omgeving bekend uit de natuurgebied Needse achterveld. Vanwege het intensieve en voedselrijke karakter van het onderzoeksgebied, kan de aanwezigheid van gevlekt zonneroosje logischerwijs in het onderzoeksgebied worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Glad biggenkruid

Glad biggenkruid is een pioniersoort en groeit op zonnige, warme, open plaatsen op droge, voedselarme, kalkarme grond. De soort komt voor op graanakkers en akkerranden, zeeduinen, bermen, en gazons. In Nederland wordt de soort met name waargenomen in de duinen en in het oosten en midden van het land. De soort is in de directe omgeving bekend uit de natuurgebied Langelosche veld. Vanwege het intensieve en voedselrijke karakter van het onderzoeksgebied, kan de aanwezigheid van glad biggenkruid logischerwijs in het onderzoeksgebied worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Kluwenklokje

Kluwenklokje komt zeer zeldzaam in Nederland voor in Zuid-Limburg en het rivierengebied. De plant groeit op zonnige plaatsen op matig droge tot vochtige kalk- en humushoudende grond (lemig zand, leem, zavel, mergel en stenige plaatsen). Kluwenklokje komt voor in bermen, (kalk-)grasland, rivierdijken, ruderaal plaatsen, bosranden en struwelen. De soort is in de directe omgeving bekend uit een tuin in een woonwijk in Eibergen. Vanwege het ontbreken van matig droge tot vochtige kalk- en humushoudende grond, kan de aanwezigheid van kluwenklokje logischerwijs in het onderzoeksgebied worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Korensla

Korensla groeit enkel op droge, kalkarme zandgronden. Bij uitstek wordt deze soort aangetroffen op akkers, wordt echter ook wel aangetroffen in open bermen of verwilderde bouwterreinen. De soort is in de directe omgeving bekend uit de natuurgebied Langelosche veld. Vanwege het ontbreken van droge/ kalkarme zandgronden, kan de aanwezigheid van korensla logischerwijs in het onderzoeksgebied worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Schubvaren

Schubvaren komt zeer zeldzaam voor in stedelijke gebieden. De soort groeit op zonnige tot halfbeschaduwde plaatsen op droge, kalkrijke, niet te voedselarme tot niet te voedselrijke muren en rotsen (vooral kalksteen). Schubvaren komt voor op oude muren, rotsen, spleten van stenen constructies en kalkstenen muurtjes langs begraafplaatsen en wegen. De soort is in de directe omgeving bekend uit een tuin in een woonwijk in Eibergen. Vanwege het ontbreken van begroeide oude muren, rotsen, kalkstenen muren kan de aanwezigheid van schubvaren logischerwijs in het onderzoeksgebied worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Conclusie

In het plangebied worden beschermde plantensoorten niet verwacht. Aanvullend onderzoek of aanvullende maatregelen zijn niet noodzakelijk.

4.2 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn strikt beschermd door de Omgevingswet. Hierdoor zijn alle vleermuizen beschermd tegen het verstoren, verwonden en doden van individuen, beschadigen en vernielen van hun vaste rust- en verblijfplaatsen en de daarbij behorende essentiële foerageergebieden en vliegroutes.

Een groot aantal van de 17 in Nederland voorkomende soorten vleermuizen kunnen worden aangetroffen in provincie Overijssel. Een aantal daarvan zijn zeldzaam of stellen zeer specifieke eisen aan hun verblijfplaatsen. Op basis van de landelijke verspreiding kunnen onder andere de volgende soorten verwacht worden in en rond het plangebied: baardvleermuis, bosvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, en watervleermuis.

Vleermuisverblijfplaatsen

Vleermuizen zijn niet in staat om zelf een verblijfplaats te creëren en zijn dan ook volledig afhankelijk van bestaande ruimtes in onder andere bomen en/of gebouwen. In bomen verblijven ze vaak in holtes of achter loszittend schors en in gebouwen in de spouw, onder de dakpannen, achter gevelbetimmering of op zolders. Waar ze verblijven is afhankelijk van de soort. Er is een onderscheid te maken tussen boombewonende (bijv. rosse vleermuis en watervleermuis) en gebouwbewonende vleermuizen (bijv. gewone dwergvleermuis en laatvlieger), echter zijn er ook soorten die van beide gebruik maken (bijv. gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis).

Gedurende het jaar maken ze gebruik van verschillende verblijfplaatsen met verschillende functies:

- Kraamverblijfplaats
- Zomerverblijfplaats
- Paarverblijfplaats
- Winterverblijfplaats

Niet alleen hebben de verschillende verblijfplaatsen verschillende functies, ze hebben ook verschillende eisen. In kraamverblijfplaatsen brengen vrouwtjes, vaak in grote kolonies, hun jongen groot. Belangrijk is dat het klimaat hier constant is en de temperatuur niet te laag daalt wanneer de vrouwtjes 's nachts op jacht gaan naar voedsel. Ook in de winterverblijfplaatsen, waar de vleermuizen in lethargie gaan, is het belangrijk dat het klimaat constant blijft en de temperatuur niet te ver onder het vriespunt daalt. Daarnaast kijken ze ook naar de ligging van de verblijfplaatsen, de afstand tot hun foerageergebied en bijvoorbeeld voor mannetjes in het paarseizoen of het langs een vliegroute van vrouwtjes ligt. Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige structuren in het landschap om zich tussen te verplaatsen en te foerageren, zoals houtsingels en watergangen.

Veldbezoek

Verblijfplaatsen gebouwen

In het plangebied bevindt zich enkele stallen en schuren. De loods aangegeven met de letter A (zie figuur 3) is aan een kant bijna volledig open en heeft lichtplaten in het dak waardoor de schuur erg verlicht is, daarnaast zit er onder de platen geen hout afwerking (zie figuur 4). Stallen C en D hebben veel ramen waardoor er veel

natuurlijke lichtinval is vanaf buiten, hierdoor zijn ze ongeschikt als verblijfplaats. De muren van stal C zijn eenlaags de golfplaten liggen er strak op het dak en er is weinig ruimte, aan de binnenkant zitten direct isolatie. Tussen de golven is ruimte maar door de ongeschikte warmtecapaciteit van het materiaal, ongeschikt voor vleermuizen. De muren van stal D zijn eenlaags aan de zijkant van de stal zitten golfplaten, hierdoor is er geen grip aanwezig. Op het dak liggen golfplaten, aan de binnenkant zitten direct isolatie. Tussen de golven is ruimte maar door de ongeschikte warmtecapaciteit van het materiaal het ontbreken van grip en afwezigheid van stootvoegen worden verblijfplaatsen van gebouw bewonende vleermuizen dan ook uitgesloten in deze gebouwen.

Figuur 4. De loods op het terrein (linksboven) is in figuur 3 aangegeven met de letter A en er is veel lichtinval. Stallen C en D hebben veel ramen met veel lichtinval (rechtsboven). Stal C heeft de golfplaten direct op het dak liggen (rechtsonder), stal D heeft golfplaten aan de zijkant van de muur zitten die erg glad zijn voor vleermuizen (linksonder).

Stal E (zie figuur 3) bestaat uit prefab muren, waartussen de isolatie verwerkt is, hierdoor is er geen ruimte aanwezig (spouw). Het dak bestaat uit golfplaten met diverse openingen, deze ruimtes warmen te snel op of koelen te snel af waardoor deze niet aantrekkelijk zijn als verblijfplaats. Stal B is een oude varkensstal met eenlaagse muren. Er liggen golfplaten strak op het dak en er is weinig ruimte aanwezig, aan de binnenkant zit isolatie, tussen de golven is ruimte, maar door de ongeschikte warmtecapaciteit van het materiaal is het niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De schuur is echter erg donker en er zijn panlatten aanwezig waar

loshangende vleermuizen aan kunnen rusten, dit maakt stal B wel geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuissoorten. Aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuissoorten voor stal B is noodzakelijk.

Figuur 5. Stal E is (links) gemaakt uit prefab muren. Stal B (midden en rechts) is een donkere schuur met invlieg mogelijkheden.

Verblijfplaatsen bomen

In en rondom het projectgebied zijn bomen aanwezig. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied van vleermuizen kunnen dan ook niet in het projectgebied worden uitgesloten. Bomen blijven ongedeerd tijdens de voorgenomen werkzaamheden waardoor een schadelijke handeling met betrekking tot verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten wordt voorkomen. Aanvullend onderzoek is daarom niet nodig. Aanvullend onderzoek + maatregelen naar boombewonende vleermuizen is noodzakelijk als bovengenoemde elementen worden aangetast.

Foerageergebied/vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige structuren in het landschap om zich tussen te verplaatsen en te foerageren, zoals houtsingels en watergangen. Deze elementen worden blijven ongedeerd tijdens de voorgenomen werkzaamheden. Aanvullend onderzoek + maatregelen is logischerwijs niet nodig. Anders is aanvullend onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk als bovengenoemde elementen worden aangetast.

Te verwachten soorten:

Baardvleermuis

Ecologie; de soort wordt voornamelijk aangetroffen in een bosrijke omgeving en in kleinschalig, gesloten landschap. Daardoor kan de soort ook in dorpen/dorpsranden en fruitboomgaarden voorkomen waarbij baardvleermuis gebruik maakt van open structuren, o.a. bosranden, paden en langs houtwallen. Hierbij wordt vaak één traject, vaste route gevolgd met jagen. Baardvleermuis keert weinig terug naar zijn verblijfplaats, maar hangt hierbij tussendoor aan een tak en of boomstam om te eten. Vaak wordt er maar 1-3 km afstand van hun verblijfplaats geforeageerd.

Verblijfplaatsen; Als zomerverblijfplaats maakt de soort gebruik van bebouwing. Bijvoorbeeld de spouw, zolders, gevelbekleding en vensterluiken. Maar hij verblijft ook in bomen, namelijk in scheuren en afgebroken taken. Hierbij worden geen boomholtes gebruikt. De soort verblijft ook in vogelnest- en vleermuiskasten. Als kraamverblijfplaats worden zowel gebouwen als bomen gebruikt. Hierbij wordt er vaak gewisseld van verblijfplaats, zelfs overdag. De soort kan samen met gewone dwergvleermuizen en andere soorten een

verblijfplaats delen. Als paarverblijfplaats gaat de soort richting zijn winterverblijfplaats. Dit zijn o.a. grotten, bunkers, ijskelders en mijnen. Als winterverblijfplaats wordt er individueel een plek gezocht in smalle spleten en in grondpuin. Zomer- en kraamverblijfplaatsen van de baardvleermuis kunnen niet worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk.

Bosvleermuis (Nyctalus leisleri)

Ecologie; de soort komt in Nederland op steeds meer plaatsen voor, dit lijkt landelijk te zijn. Dit is in bossen (hardhout), landgoederen, parken en weilanden (met vee). Hierbij heeft hij de voorkeur voor bossen met hoge en oude boombestanden. De soort jaagt voornamelijk boven de boomkroon, maar ook eronder. Daarnaast rondom bosranden, brandgangen, boven wateren, rondom straatlantaarns en boven weilanden. Hierbij kan er tot op 17 kilometer vanaf hun verblijfplaatsen gejaagd worden.

Verblijfplaatsen; Als zomerverblijfplaatsen, kraamverblijfplaats en paarverblijfplaatsen worden boomholtes gebruikt, meestal maar niet altijd in beuken en eiken. Hierbij worden spechtengaten, ingerotte gaten, spleten (deels overwoekerd, klimop), en holtes in takoksels bezet. Spechtengaten worden deels vermeden als er grote kans is op bezetting door rosse vleermuis. Beide soorten kunnen wel naast elkaar leven. Vleermuiskasten worden ook bezet. Daarnaast wordt de soort ook in gebouwen, meestal onder het dakbeschot en op zolders waargenomen. Als winterverblijfplaats worden zowel boomholtes als gebouwen bezet, hierbij wordt er vaak een grotere afstand afgelegd, 1000 - 1500 kilometer om deze te bereiken. Dit kan in Nederland zijn maar ook daar buiten. In Nederland is de bosvleermuis een echte boombewoner, bomen blijven ongedeerd tijdens de voorgenomen werkzaamheden. Aanvullend onderzoek is daarom logischerwijs niet noodzakelijk.

Franjestaart (Myotis nattereri)

Ecologie; de soort heeft een wisselend biotoop gebruik. Hierbij wordt de soort hoofdzakelijk in bossen maar ook open boslandschappen zoals; parken, boomgaarden en langs oeverzones met dichte beplanting waargenomen. Echt open gebieden worden vermeden, maar er zijn waarnemingen bekend dat de soort boven weilanden (vers gemaaid) en in de buurt van boomgaarden jaagt. Ook maakt de soort gebruik van (koeien) stallen om te foerageren. Met het foerageren gebruikt franjestaart *gleaning* waarbij vegetatie en oppervlaktes worden afgezocht. Hierbij wordt de staartvlieghuid gebruikt om prooien te vangen. Foerageergebieden liggen tot op 4 kilometer van hun verblijfplaatsen.

Verblijfplaatsen; Als zomerverblijfplaatsen en kraamverblijfplaatsen worden boomholtes, vleermuiskasten en gebouwen bezet. De soort is waargenomen in gebouwen met een spouw en op zolders. Daarnaast is de soort ook in objecten o.a. loodsen, stallen, kerken, garages en silo's waargenomen. Maar ook in spleten onder bruggen zijn waarnemingen bekend. Als paar- en winterverblijfplaats gebruikt de soort, kerktorens, grotten, kelders en andere ondergrondse gangen, waarbij er ook wordt weggekropen in grondpuin. Zomer-, paar- en kraamverblijfplaatsen van de franjestaart kunnen niet worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk.

Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)

Ecologie; In Nederland de meest algemene soort die in zowel een menselijke omgeving als in een bosrijke omgeving voorkomt. De soort jaagt in de beschutting van opgaande elementen in de bebouwde omgeving, maar ook in de beschutting van groenelementen. De soort staat bekend dat er op korte afstand van hun verblijfplaatsen wordt gefoerageerd, tot op 2-5 kilometer.

Verblijfplaatsen; Individuele dieren en kleinere groepen worden weleens in onder loszittend schors en in scheuren van bomen gevonden maar voor het merendeel is het in Nederland een gebouwbewonende soort. Als zomer-, kraam-, paar-, en winterverblijfplaats worden kiervormige ruimtes in gebouwen, in spouwen, achter gevelbekleding en onder daken gebruikt. Gezien ons klimaat en mildere winters zijn ze ook gedurende de winter actief, waarbij vorstvrije/ verwarmde huizen worden opgezocht. Door de vele waarnemingen van afgelopen jaren zijn alle gebouwen met een spouw ten alle tijden geschikt om als massawinterverblijf te dienen. Maar ook gebouwen zonder spouw, die klimatologisch potentieel geschikt zijn worden gebruikt. De soort maakt hierbij ook gebruik van spleten in de muur van kerktorens, grotten, groeves, betonnen bruggen en parkeergarages. Zomer-, paar- en kraamverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis kunnen niet worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk.

Gewone grootoorvleermuis (Plecotus auritus)

De soort komt veel overeen met grijze grootoorvleermuis maar kan op basis van uiterlijke kenmerken en echolocatie van elkaar gescheiden worden.

Ecologie; De soort komt voor in een groenere omgeving o.a. bosgebieden, dorps/stadsranden, parklandschappen, dorpskernen met een groenere omgeving. De soort is gevoelig voor verlichting en strooilicht en zal ook pas uitvliegen bij volledige duisternis. Hierbij gebruikt de soort verschillende strategieën om te foerageren; *gleanen* en vangst in de lucht met hun vleugels en staart. Ze jagen hierbij op zicht en geluid, en deels hun zachte echolocatie. Grotere prooien (vlinders) worden meegenomen naar een hangplek om op te eten. Gezien de soort zeer wendbaar is, jagen ze ook in gesloten ruimtes o.a. schuren, stallen, zolders. Hun foerageergebied bevindt zich op een relatief korte afstand van hun verblijfplaats. De paarperiode van deze soort is in augustus, gedurende de winterperiode en in april. Hierbij wordt er gezwermd en roepen de mannetjes vanaf een hangplaats aan bijvoorbeeld een boomstam.

Verblijfplaatsen; De soort bezet zowel gebouwen en bomen, maar ook vogel- en vleermuiskasten.

Bij gebouwen bezet de soort verblijven op zolders, spouwmuren, gevelbekleding, daklijsten, vensterluiken en onder dakpannen. Bij bomen worden zowel holtes als spleten bezet. Ook wordt de soort aangetroffen in vleermuistorens. Er wordt veel tussen de verblijfplaatsen gewisseld. Als paar en winterverblijfplaats worden “kerk” zolders en torens gebruikt, waar bij mild weer 's winters ook gejaagd wordt. De soort overwintert verder in ondergrondse objecten o.a. grotten, kelders, bunkers enz. Maar de soort is ook waargenomen in boomholtes. De overwintering/winterverblijfplaatsen bevinden zich op korte afstand van hun zomer/kraam gebied, 50 kilometer. De soort is regelmatig de eerste soort die nieuwe objecten/kasten/verblijven ontdekken en gebruiken. Zomer- en kraamverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis kunnen niet worden uitgesloten. Paar- en winterverblijfplaatsen van de gewone grootoorvleermuis kunnen worden uitgesloten, omdat de aanwezige kelder nog functioneert als mestkelder. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk.

Kleine dwergvleermuis (Pipistrellus pygmaeus)

Ecologie; de soort is afhankelijk van waterrijke omgevingen met oeverbossen. De wateren (stilstaand) zijn van groot belang tijdens de kraamperiode. Deze gebieden kunnen zich tot op 10 kilometer van hun verblijfplaatsen bevinden. De soort is behendiger in foerageren dan de gewone dwergvleermuis. Kleine dwergvleermuis jaagt tussen en onder overhangende takken boven het water, kleine open plekken in bossen, boven kleine wateren. Maar ook boven grote meren en boven zee wordt gevoerageerd. In een bosrijke omgeving kan de soort soms vanaf 1 uur voor zonsondergang aan het foerageren zijn.

Verblijfplaatsen; zomer- en kraamverblijfplaatsen bevinden zich in gebouwen, o.a. in spouwmuren, tussen dakbeschot, onder platte daken, onder pannendaken en gevelbetimmering. Maar ook worden soms boomholten en vleermuiskasten bezet. Paarverblijfplaatsen bevinden zich in boomholten, gebouwen, torens en vleermuiskasten. Als winterverblijfplaats worden gebouwen (spouw), boomholten en vleermuiskasten bezet. Hierbij kan er gezwermd worden. De paar en overwinteringsplekken van kleine dwergvleermuis bevinden zich op grote afstand (1280 km) van zomerverblijfplaatsen. Er vindt dus een trek plaats tussen zomer en najaar-winterhabitat. Tijdens de trek vliegen dieren zeer hoog, met hoogtes tot 800 meter. Kleine dwergvleermuis komen voor in het westen van het land, hier zijn ook veel kolonies bekend, in de omgeving van het plangebied zijn geen kolonies bekend, hierdoor kan de kleine dwergvleermuis logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Laatvlieger (Eptesicus serotinus)

Ecologie; de soort heeft een sterke voorkeur voor een menselijke omgeving. Hierbij komt de soort voor in dorps- en stadskernen waarbij er gefoerageerd wordt in parken, sportvelden en weilanden. Wel is een structuurrijke omgeving belangrijk. Bossen worden niet vermeden en hier wordt op open plekken en in brandgangen gefoerageerd. Er wordt relatief kort bij hun verblijfplaats gefoerageerd 4- 12 km. De soort kan wel grotere afstanden afleggen tussen verblijfplaatsen, 10 km voor kraam en voor winter 50-330 km. De soort heeft twee zwermperiodes, namelijk voor de groepssamenstelling in begin mei en in september - oktober voor paarbijeenkomsten.

Verblijfplaatsen; zover bekend is het een jaarronde gebouwbezetter. Hierbij komt de soort op zolders, onder dakbeschot, in de spouw en achter grotere gevelbetimmering voor. Ook worden weleens boomholtes en vleermuiskasten bezet. Door de afwezigheid van een spouw en door het ongeschikte warmtecapaciteit van het de golfplaten kan de aanwezigheid van laatvlieger worden uitgesloten. Daarnaast zijn de openingen die aanwezig zijn te klein voor laatvlieger. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Rosse vleermuis (Nyctalus noctula)

Ecologie; de soort is meer gebonden aan loofbossen. Maar is ook in stadsparken te vinden. De soort legt grote afstanden af tijdens het foerageren, tot op 26 kilometer afstand tot hun verblijfplaats. De soort migreert ook en kan hierbij tot 1546 km afleggen tot hun overwinteringsgebied. De voorjaarsstrek volgt met de zwaluwen vanuit het zuiden en kunnen soms beide samen gezien worden. Foerageren vind plaats op een hoogte tussen 10-50 meter, open vlaktes zijn hierbij geen probleem. Foerageert nooit kort op de vegetatie van boomkruinen.

Verblijfplaatsen; alle verblijfplaatsen bevinden zich meestal in bomen, waarbij oude spechtengaten worden bezet. Deze bomen kunnen in de bosrand staan maar ook langs wegen. De soort wordt ook waargenomen in "bolle" vleermuiskasten. In zijn oostelijke en zuidelijke verspreidingsgebied van Europa, komt de soort ook voor in gebouwen, hierbij wordt de soort aangetroffen in de spouw van hogere gebouwen, onder dakbeschot en onder pannendaken. Hiervan zijn er in Nederland ook enkele waarnemingen gedaan. Door de afwezigheid van een spouw en door het ongeschikte warmtecapaciteit van het de golfplaten en doordat de bomen ongedeed blijven tijdens de voorgenomen werkzaamheden kan de aanwezigheid van rosse vleermuis worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathusii)

Ecologie; de soort is meer gebonden aan een bosrijke, halfopen landschap met veel groenstructuren. Maar ook woonwijken gelegen aan het buitengebied of met een groenere structuur. De soort foerageert langs bosranden, door bomenlanen, boven open plekken in het bos en langs houtwallen. Beschutte oevers in voedselrijke gebieden en waterpartijen hebben ook een voorkeur. De soort foerageert meestal rond 6.5 km vanaf zijn verblijfplaats. De soort migreert ook naar zijn winterverblijfplaatsen en hierbij is het record dat een individu heeft afgelegd 2400 km.

Verblijfplaatsen; meer gebonden aan bomen o.a. loszittenschors en boomholten. Enkele waarneming bekend van een verblijf in een spouw. Er zijn ook kraamverblijven bekend van de soort in bomen. Tijdens de paarperiode bezet het mannetje, vogel- en vleermuiskasten, boomholten, maar ook gebouw-gerelateerde verblijfplaatsen o.a. achter gevelbekleding, boeiboorden, daklijsten maar ook op de muur naast ontbrekende voegdelen. Winterverblijfplaatsen kunnen zich bevinden in een spouwmuur, onder dakpannen, onder (gevel)betimmering), in houtstapels, boomholtes en nest- en vleermuiskasten. Zomer-, paar- en kraamverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis kunnen niet worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk.

Watervleermuis (Myotis daubentonii)

Ecologie; De soort is deels gebonden aan een bosrijke omgeving, waar oude bomen en ouder bos aanwezig is. Hierbij worden parken niet vermeden. De soort prefereert een waterrijke omgeving om te foerageren, maar kan ook gebruik maken van boomgaarden en een parkachtige omgeving. Met foerageren wordt er vaak gejaagd op een hoogte van enkele centimeters boven het wateroppervlakte, deze wateren moeten vegetatievrij zijn. Er kan tot op 15 km afstand van hun verblijfplaats gefoerageerd worden. Ook deze soort migreert waarbij er tussen zomer en winterverblijfplaatsen rond de 300 km kan worden afgelegd.

Verblijfplaatsen; de soort prefereert bomen voor zijn verblijfplaats, maar kan ook onder bruggen en in vleermuiskasten worden aangetroffen. Kraamverblijfplaatsen bevinden zich meestal in boomholtes, waarbij er regelmatig gewisseld wordt tussen verblijfplaatsen. Ook is er in Friesland een kraamverblijfplaats op een zolder aangetroffen. Een netwerk van 40 verblijfplaatsen met een onderlinge afstand van 2.6 km is niet ongebruikelijk. Ook zijn er kraamverblijfplaatsen in vleermuiskasten, kelders, bunkers, onder bruggen en tunnels bekend. Paar- en winterverblijfplaatsen bevinden zich meestal in ondergrondse verblijfplaatsen, o.a. kelders, bunkers en grotten. Watervleermuis een echte boombewoner, de bomen blijven ongedeerd tijdens de voorgenomen werkzaamheden. Aanvullend onderzoek is daarom logischerwijs niet noodzakelijk.

Conclusie

Om overtreding van de Omgevingswet te voorkomen is onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk. Door de aanwezigheid van verschillende openingen aan de buitenkant van de stal dient aanvullend onderzoek naar zomer-, kraam-, en paarverblijfplaatsen van baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis plaats te vinden om te beoordelen of vaste verblijf- of rustplaatsen aanwezig zijn in de invloedssfeer van het voorgenomen project. Bomen, foerageergebied en vliegroute blijven ongedeerd tijdens de voorgenomen werkzaamheden.

4.3 Grondgebonden zoogdieren

Bureaustudie

In de provincie Overijssel zijn veel nationaal beschermde, grondgebonden zoogdieren die in het onderzoeksgebied zijn te verwachten, zoals bijvoorbeeld bosmuis, vrijgesteld. Uit de verspreidingsgegevens van de bureaustudie blijkt dat er in de omgeving van het plangebied verschillende soorten grondgebonden zoogdieren kunnen worden verwacht die niet zijn vrijgesteld, namelijk: bever, boomarter, bunzing, damhert, das, eekhoorn, egel, grote bosmuis, hermelijn, otter, steenarter, waterspitsmuis, wezel, wild zwijn en wolf.

Veldbezoek

Bever

Bever is bij uitstek gebonden aan het overgangsgebied tussen land en wateren zoals rivieren, meren, beken en moerassen. Van belang hierbij is dat in het territorium veel bomen of grote struiken langs de kant van het water staan, deze worden gebruikt als voedselbron en bouw materiaal voor burchten en dammen, zachtere boomsoorten zoals wilg en populier zijn hierbij favoriet. De wateren waar ze in leven moeten een minimale diepte van 50 cm hebben maar bij voorkeur tot ongeveer 100 cm, of deze stormend of stilstaand zijn is niet relevant. Afhankelijke van de voedsel beschikbaarheid kan het territorium van bevers 100 meter tot enkele kilometers waterrand zijn. Na de paartijd in januari en februari word een nest van twee tot vier jongen geworpen in de periode tussen april en juli. Na 2-3 jaar zijn de jongen volwassen en zullen ze een eigen territorium gaan vestigen. De soort komt voor langs de Berkel te Eibergen. Vanwege het ontbreken van dergelijk oeverhabitat kan bever in het onderzoeksgebied logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek + maatregelen is niet noodzakelijk.

Boomarter

Boomarter heeft een grote voorkeur voor een beboste omgeving, maar is op steeds meer typen locaties te vinden, al blijft bos het biotoop bij uitstek voor boomarters. De soort maakt de nesten bij uitstek in boomholtes, maar voor rustplaatsen worden ook wel oude hopen van bijvoorbeeld konijnen, dassen en vossen gebruikt en soms zelfs in bebouwing in bos(randen). In de voorgenomen werkzaamheden worden geen groenstucuren aangetast. Bovendien zijn er geen boomholtes aanwezig die groot genoeg zijn dat deze geschikt zijn voor nesten van boomarter. Verblijfplaatsen van boomarter kan logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek + maatregelen is niet noodzakelijk.

Bunzing, hermelijn, en wezel (Kleine materachtige)

Bunzing, hermelijn en wezel zijn soorten die gebruik maken van bosschages, dichte ruigtes en randen langs deze structuren. Deze structuren gebruiken ze als schuilgelegenheden en zijn essentieel voor een leefgebied van deze

soorten, lijnvormige elementen hiervan gebruiken ze om zich door het landschap te verplaatsen. Deze soorten gebruiken allen holen van andere dieren zoals muizen en konijnen als verblijfplaats. Voor deze soorten zijn (half)open landschappen met voldoende schuilgelegenheid, in de vorm van struweel en takkenhopen, en prooiaanbod, onder andere kleine zoogdieren en vogels, van belang. Hier laten de soorten regelmatig resten zoals botten of veren van over. Langs de randen van het onderzoeksgebied zijn dergelijke structuren in de vorm van lijnvormige elementen, struweel, schuilmogelijkheden en resten van veren (zie figuur 6). Daarnaast is er binnen 1 kilometer van het onderzoeksgebied een bunzing waargenomen. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied van bunzing, wezel en hermelijn kunnen dan ook niet in het onderzoeksgebied worden uitgesloten. Sinds het verschijnen van het nieuwe kennisdocument Kleine Marterachtigen (Bij12, 2024b) is er de mogelijkheid om direct vergunning voor kleine marters aan te vragen met bijbehorende maatregelen (dus zonder aanvullend onderzoek) omdat dit een lastig te onderzoeken soortgroep (afwezigheid is moeilijk aan te tonen) betreft. Aanvullend onderzoek naar kleine marterachtigen (om de aan-/afwezigheid vast te stellen) is noodzakelijk.

Figuur 6 Langs de randen van en in het onderzoeksgebied zijn structuren in de vorm van lijnvormige elementen, struweel en schuilmogelijkheden resten van veren aanwezig die als verblijfplaats en/of essentieel leefgebied kunnen dienen voor (kleine) marterachtigen, egel en grote bosmuis.

Damhert

Damhert komt met name voor in lichte loofbossen en gemengde bossen. De soort heeft een voorkeur voor oudere bossen met een dichte onderbegroeiing. De aanwezigheid van voldoende gras is belangrijk; damhert komt dan ook voor in randzones bij open plekken, graslanden en akkerranden en in parkachtige bosgebieden. Verspreid over Nederland komt de soort in vrijwel elke provincie in meerdere groepjes in de vrije natuur voor. Twee damherten zijn waargenomen in een afgerasterd achtertuin van een huis onder Haaksbergen. Het is een in gevangenschap gehouden waarneming. Aanvullend onderzoek + maatregelen is logischerwijs niet noodzakelijk.

Das

Dassen graven zeer uitgebreide holenstelsels (burchten) in onder andere bosranden, houtwallen, brede heggen in de buurt van gras- en akkerlanden en drinkwater. Deze burchten zijn goed zichtbaar en kan over de vele generaties dat ze gebruikt worden vele tientallen vierkanten meters beslaan. Dassen staan erom bekend dat ze 's nachts tot wel vier kilometer van hun burcht kunnen lopen om te foerageren. Foerageergebieden bestaan vaak uit weilanden en open gebieden waar ze regenwormen eten. Er is in het onderzoeksgebied en in de directe omgeving voldoende foerageermogelijkheden aanwezig, er is dus geen spraken van essentieel leefgebied van das. Burchten van de das zijn in het plangebied niet bekend en tijdens het veldbezoek niet waargenomen. Ook blijven structuren ongedeed tijdens de voorgenomen werkzaamheden. Aanvullend onderzoek + maatregelen is niet nodig.

Eekhoorn

Eekhoorn komt met name voor in naaldbos, loofbos en gemend bos, maar wordt ook vaak aangetroffen in parken en tuinen mits er voldoende voedsel (bijvoorbeeld hazelnoten en dennenappels) en schuilgelegenheid aanwezig is. Daarom hebben eekhoorns een sterke voorkeur voor oudere bomen (>20 jaar bij naaldbomen en >40 bij loofbomen) die meer voedsel produceren en een grotere variatie aan nestgelegenheid bieden. Nesten worden gebouwd op minstens 5 meter hoogte, hier kunnen boomholtes voor gebruikt worden of ze bouwen zelf bolvormige nesten in de boom. Eekhoorn maakt gebruik van meerdere nesten maar heeft één hoofdnest die het beste onderhouden wordt en 30 tot 50 cm groot kan zijn, bij vrouwtjes doet deze ook dienst als kraamnest. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van eekhoorn waargenomen. Daarnaast blijven de aanwezige bomen behouden en worden ze niet aangetast tijdens de ingreep. Verblijfplaatsen van eekhoorn worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek + maatregelen is logischerwijs niet noodzakelijk.

Egel

Egel komt in vele typen landschap voor, maar wordt vooral aangetroffen in tuinen, bosranden, parken, struweel en loofbos. Ook komen egels veel voor binnen de bebouwde kom. De soort is tolerant richting verstoring en maakt veelvuldig gebruik van composthopen, bladerhopen in tuinen, schuurtjes en heggen. Ze kunnen elke nacht meerdere kilometers afleggen tijdens het foerageren naar ongewervelden zoals insecten en slakken. Egels komen voor in elke provincie in Nederland en zijn wijdverspreid. In het onderzoeksgebied zijn dekkingsmogelijkheden in de vorm van struwelen, maar ook stenen opslag en een loods aanwezig. Deze dekkingsmogelijkheden worden aangetast tijdens de voorgenomen werkzaamheden (zie figuur 6). Aanvullend onderzoek + maatregelen is niet nodig. Aanvullend onderzoek naar egel (om de aan-/afwezigheid vast te stellen) of een habitatanalyse is noodzakelijk.

Grote bosmuis

In Nederland komt de grote bosmuis vooral voor in Zuid-Limburg en langs de oostelijke helft van ons land, tussen Groningen en Winterswijk. Maar de soort ruikt in groot tempo op en wordt inmiddels op veel meer plekken aangetroffen. De soort heeft een voorkeur voor oude open eiken- en beukenbossen, met een uitgebreide struiklaag en weinig ondergroei maar wordt ook aangetroffen in struweelhagen in het landelijke gebied. De grote bosmuis bouwt een nest als verblijfplaats. Dit nest bekleden ze met bladeren en mos en bevindt zich meestal onder wortelstronken van grote bomen ondergronds of onder takkenhopen. In/ rondom het onderzoeksgebied zijn struweelhagen aanwezig (zie figuur 6). Mogelijk is er ook voor deze soort de mogelijkheid om direct vergunning aan te vragen, in plaats van aanvullend onderzoek te doen als deze structuren worden aangetast.

Grote bosmuis maakt namelijk gebruik van dezelfde structuren als kleine marterachtigen en profiteert ook van dezelfde maatregelen. Indien dit niet kan, is aanvullend onderzoek naar grote bosmuis noodzakelijk.

Otter

De otter leeft in oeverzones met voldoende dekking. De soort is te vinden in en rond verschillende wateren, zoals meren, plassen, rivieren, kanalen, beken en moerassen, en maakt in het gebied ook gebruik van struwelen en bosschages. Otters zijn zeer verstoringgevoelig. De soort komt voor in de Berkel te Eibergen. Vanwege het ontbreken van dergelijk oeverhabitat kan otter in het onderzoeksgebied worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Steenmarter

Steenmarter heeft een voorkeur voor rotsige hellingen en gebouwen als verblijfplaats en gebieden met heggen, bosjes, greppels en geriefhoutbosjes. Ze worden veelal aangetroffen op zolders, in kruipruimtes of verlaten gebouwen. De soort heeft slechts een opening van 5 a 6 cm groot nodig om een verblijfplaats binnen te komen. Echter is de soort zeer opportunistisch en gebruikt ook takkenhopen, dicht struweel of sporadisch zelfs boomholtes als verblijfplaats. Steenmarter laat uitwerpselen achter rondom zijn verblijfplaats in latrines, daarnaast hebben ze een sterke geur welke rond de verblijfplaats hangt. De soort staat erom bekend dat ze in het territorium tientallen schuilplaatsen heeft. De loods bieden wel geschikte verblijfplaatsmogelijkheden voor steenmarter (zie Figuur 7). Tijdens het veldbezoek zijn echter geen sporen en latrines van steenmarter waargenomen. Echter is steenmarter wel op ~1 km van het onderzoeksgebied waargenomen. Mogelijk is er ook voor deze soort de mogelijkheid om direct vergunning aan te vragen, in plaats van aanvullend onderzoek te doen. Steenmarter maakt namelijk gebruik van dezelfde structuren als kleine marterachtigen en profiteert ook van dezelfde maatregelen. Indien dit niet kan, is aanvullend onderzoek naar steenmarter noodzakelijk.

Figuur 7. De mogelijke verblijfplaatsen in het plangebied die als verblijfplaats kunnen dienen voor steenmarter.

Waterspitsmuis

Waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Hij komt voor bij beken, rivieren, sloten, plassen en daar waar grondwater opwelt. De waterspitsmuis wordt steeds vaker ook in stedelijk gebied aangetroffen. Het leefgebied van de waterspitsmuis is langgerekt en loopt evenwijdig aan een oever. De soort is bekend uit natuurgebied Haaksbergenveen. In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig met een

behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Verblijfplaatsen van waterspitsmuis worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek + maatregelen is niet noodzakelijk.

Wild zwijn

Wild zwijn komt voor op de Veluwe, in Limburg, in Oost-Brabant en rond Nijmegen. De soort komt voor in zowel droge als natte voedselrijke bossen, zowel loofbossen als gemengde bossen, maar heeft een voorkeur voor eiken- en beukenbossen. Deze soort heeft in zijn habitat de eis dat er natte of moerassige plaatsen aanwezig zijn. In het onderzoeksgebied geen droog of nat voedselrijk bos en/of natte moerassige plaatsen aanwezig. Verblijfplaatsen van wild zwijn worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek + maatregelen is niet noodzakelijk.

Wolf

Wolven hebben grote leefgebieden nodig; van 5.000 tot wel 100.000 ha, afhankelijk van het voedselaanbod. Voor het nest heeft de soort rustige afgelegen plekken nodig waar zeer weinig tot geen menselijke activiteiten zijn, met voldoende voedsel aanbod. Solitaire wolven kunnen wel door meer bebouwde en menselijke actieve gebieden reizen of tijdelijk verblijven, dicht in de buurt van bebouwd worden echter nooit permanente roedels gevestigd met vaste verblijfplaatsen voor voortplanting. De dieren hebben een dermate groot territorium en zijn er ook geen roedels in het gebied bekend dat de werkzaamheden geen significant effect heeft op het leefgebied van de wolf. Aanvullend onderzoek + maatregelen is niet noodzakelijk.

Conclusie

De aanwezigheid van vaste rust- en voortplantingsplaatsen en essentieel leefgebied van bunzing, egel, grote bosmuis, hermelijn, wezel en steenmarter kan niet in het onderzoeksgebied worden uitgesloten. Recentelijk is er de mogelijkheid om direct vergunning voor kleine marters aan te vragen met bijbehorende maatregelen, zonder eerst aanvullend onderzoek uit te voeren. Mogelijk kan dit ook voor grote bosmuis gelden. Voor egel kan mogelijk ook alleen een habitatanalyse worden uitgevoerd. Indien dit niet mogelijk is, is aanvullend onderzoek naar deze soorten is noodzakelijk

4.4 Vogels (excl. vogels met jaarrond beschermde nesten)

Het is in Nederland verboden nesten of rustplaatsen¹ te vernielen wanneer deze in gebruik zijn. Ook is volgens vaste jurisprudentie aantasting of verstoring verboden dat kan leiden tot afname van het ecologisch functioneren van een nest of rustplaats. Onder de bescherming van het nest of rustplaats vallen daarmee ook de essentiële elementen van het leefgebied die nodig zijn voor het ecologisch functioneren van deze plaatsen.² In gebruik zijnde nesten en rustplaatsen zijn in Nederland dan ook strikt beschermd door de Omgevingswet. Daarnaast is het verboden zonder een omgevingsvergunning vogels zodanig te storen dat dit een wezenlijke invloed heeft op de staat van instandhouding van vogels en is het verboden om vogels te vangen of te doden. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met aanwezige vogels, de in gebruik zijnde nesten en rustplaatsen en bijbehorende essentiële onderdelen van het leefgebied. Buiten de periode dat nesten of rustplaatsen in gebruik zijn, gelden de schadelijke handelingen met betrekking tot nesten en rustplaatsen niet. Wanneer in gebruik zijnde nesten of rustplaatsen aanwezig zijn, dienen de werkzaamheden uitgevoerd te worden op een zodanige wijze dat het ecologisch functioneren kan worden gegarandeerd (bijvoorbeeld door te werken buiten de kwetsbare perioden). Wanneer in gebruik zijnde nesten of rustplaatsen direct grenzend aan het plangebied aanwezig zijn zal door een deskundige op het gebied van vogels moeten worden bepaald of de

¹ Hoewel rustplaatsen van vogels volgens artikel 11.37, lid 1, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving beschermd zijn, heeft de Provincie Overijssel geen specifiek beleid opgesteld hoe met rustplaatsen van vogels moet worden omgegaan. In 2021 is een uitspraak gepubliceerd van de Rechtbank Noord-Nederland dat ingaat op de bescherming van rustplaatsen van vogels, dat in dat geval betrekking had op de bescherming van slaapplaatsen van ganzen (zie ECLI:NL:RBNNE:2021:3180). Naast slaapplaatsen dient er ook rekening te worden gehouden met andere type rustplaatsen, zoals hoogwatervluchtplaatsen, ruiplaatsen en roestplekken (van uilen).

² Voor de definitie van essentieel leefgebied wordt verwezen naar jurisprudentie van 7 juli 2021 (zie ECLI:NL:RVS:2021:1457), waarin in rechtsoverweging 6 een aantal belangrijke criteria staan wanneer leefgebied moet worden beschouwd als essentieel.

werkzaamheden in kwetsbare perioden kunnen worden uitgevoerd of dat kwetsbare perioden moeten worden ontzien.

Bureaustudie

Een groot aantal broedvogels komt voor in de regio. Waaronder algemene soorten zoals merel en kauw.

Veldbezoek

Gedurende het veldbezoek zijn geen broedende vogelsoorten waargenomen in het plangebied. Wel zijn op het dak van de schuur houtduiven waargenomen.

Conclusie

Verschillende algemeen voorkomende broedvogels worden verwacht in- en rond het plangebied. Echter bestaat het plangebied uit een meerder gebouwen en zijn er geen broedende vogels hier waargenomen. De bomen of vegetatie binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep zullen gedurende de werkzaamheden intact blijven. Op de soorten met een jaarrond beschermde nesten na (zie volgende paragraaf) zijn de nesten van broedende vogels en rustplaatsen niet beschermd als deze niet meer in gebruik zijn. Gedurende de gebruikperiode geldt een algeheel verbod op het zodanig verstoren, beschadigen en vernielen van nesten en rustplaatsen dat deze niet meer kunnen functioneren als nest of rustplaats. Er is geen wettelijk vastgestelde periode als gebruikperiode. Voor de wet is er sprake van een gebruikperiode als er sprake is van een broedgeval of rustende vogels. Direct voorafgaand aan de werkzaamheden dient onderzocht te worden of er broed- of rustgevallen in- en rond het plangebied aanwezig zijn. Vooraf maatregelen nemen om te voorkomen dat vogels gaan nestelen of rusten is toegestaan, mits er geen sprake is van aanwezigheid van vogels met jaarrond beschermde nesten.

4.5 Vogels met jaarrond beschermde nesten

Een aantal vogelsoorten genieten extra bescherming doordat hun nesten jaarrond beschermd zijn. Dit betekent dat deze nestlocaties en het bijbehorende essentiële leefgebied ook buiten de broedperiode niet mogen worden beschadigd, vernield, weggenomen of op andere wijze minder geschikt of ongeschikt worden gemaakt.

Bureaustudie

Uit de verspreidingsgegevens van de bureaustudie blijkt dat er in de omgeving van het plangebied verschillende vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest kunnen worden verwacht, namelijk: boerenwaluw, boomvalk, bosuil, buizerd, gierwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, huiswaluw, kerkuil, ooievaar, raaf, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, torenvalk, wespandief en zwarte specht.

Veldbezoek

Boerenwaluw

Boerenwaluw is een koloniebroeder welke vaak broedt in stallen, open schuren, onder brede dakoverstekken en onder bruggen. De soort is aanwezig in de buurt van water en op plekken met genoeg voedselaanbod in de vorm van insecten. De soort is een cultuurvolger en is voornamelijk te vinden in landelijke gebieden, met een voorkeur voor open gebied met lage vegetatie. Dichtbebouwde locaties worden meestal vermeden. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten of restanten van oude nesten (gemaakt van klei en leem) van boerenwaluw waargenomen in de aanwezige stallen en gebouwen. Nestplaatsen van boerenwaluw worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is hierdoor niet noodzakelijk.

Boomvalk en havik

Boomvalk en havik broeden vooral in hoge bomen en bosschages. Boomvalk maakt zelf geen nesten en gebruikt oude kraaien- of eksternesten als broedlocatie. Dit zijn ook verstoringgevoelige soorten en zullen bebouwd gebied vermijden waar relatief veel geluid en beweging is zoals in de buurt van woonwijken voor het kiezen van een nestlocatie. Tijdens het veldbezoek zijn geen kraaien- of eksternesten waargenomen. Daarnaast is er relatief

veel geluid en beweging (Rietmolenweg en N18) aanwezig. Nestplaatsen van boomvalk en havik worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is hierdoor niet noodzakelijk.

Bosuil

Bosuilen komen voor in diverse habitats, waaronder gemengde bossen, loofbossen, naaldbossen en parken met een goede dekking volwassen bomen. Ze hebben een voorkeur voor bosrijke gebieden waar een goede mix is van dichte begroeiing en open plekken. Als nest plaats gebruiken vooral al bestaande structuren zoals boomholtes in oude bomen, bestaande nesten (van andere vogels) en nestkasten, zeer zelden maken ze een eigen nest. Het plangebied ligt niet in een bosrijke gebied. Daarnaast hebben de aanwezige bomen geen holtes. Nestplaatsen van bosuil worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is hierdoor niet noodzakelijk

Buizerd

Buizerd broedt bij voorkeur in hoge bomen en vaak tegen de rand van het bos. Buizerd is generalistisch en flexibel, en zou daarom in of rondom de directe omgeving van het onderzoeksgebied een nest kunnen bouwen of een ekster of kraaiennest over kunnen nemen. Buizerd maakt in de meeste gevallen gebruik van bestaande nesten die vervolgens verder uitgebouwd worden tot een plat, omvangrijk nest (horst). Nesten van buizerd bevinden zich meestal in oude naald- of loofbomen: een eik, wilg, zwarte els, lariks of grove den. De broedperiode begint in maart met legsel en eindigt in juli wanneer de jongen uitvliegen. In deze periode is de buizerd extra gevoelig voor verstoring. Tijdens het veldbezoek zijn geen oude ekster- of kraaiennesten waargenomen. Nestplaatsen van buizerd worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is hierdoor niet noodzakelijk.

Gierzwaluw

Gierzwaluw is van origine een rotswand broedende vogel die kieren en spleten in rotswanden gebruikt als nestlocaties. Echter bieden in Nederland juist gebouwen ideale nestgelegenheid voor deze koloniebroeder. De soort kruipt onder dakpannen, kieren en gaten in muren of speciale nestkasten. Ze zitten hier dan tussen het dak en een tweede (isolatie) laag in. Hierbij is ook een in-, uitvlieg ruimte van belang welke vrij is van obstakels en stijl genoeg om vlucht te nemen. De soort is gewend aan menselijke aanwezigheid maar zal sterke verstoringen zoals harde geluiden bij voorkeur vermijden. De stallen bevatten golfplaten met direct daaronder isolatie (zonder ruimte) waar de gierzwaluw niet onder kan, de schuren bevatten geen plaatwerk onder de golfplaten (zie figuur 8). Nestplaatsen van gierzwaluw worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is dus niet noodzakelijk.

Figuur 8. De stallen (links) en schuren (recht) in het plangebied die geen verblijfplaats dienen voor gierzwaluw en huismus.

Grote gele kwikstaart

De grote gele kwikstaart is een soort die voorkomt in een specifiek habitat. De soort is sterk gebonden aan stromend water en heeft daarnaast structuren nodig waar een nest gebouwd kan worden zoals een nis in een muur, bruggen, sluizen of andere waterwerken. Ook worden er nesten aangetroffen tussen boomwortels aan oevers. Oevers blijven ongedeerd tijdens de voorgenomen werkzaamheden. Aantasting van nesten en/of essentieel leefgebied van grote gele kwikstaart in het onderzoeksgebied kan worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Huismus

Huismussen zijn zeer stand vaste kolonie broedende vogels. Ze zijn sterk gebonden aan bebouwing voor nestgelegenheid en hebben een specifieke combinatie van elementen nodig binnen het leefgebied om te gedijen. Van groot belang hierbij is nabijheid (binnen enkele meters van nestlocatie en/of foerageergebied) van voldoende schuilgelegenheid in de vorm van altijd groen blijvende heggen en struiken. Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen waargenomen. De stallen bevatten golfplaatsen met direct daaronder isolatie (zonder ruimte) waar de huismus niet onder kan de schuren bevatten geen plaatwerk onder de golfplaten (zie figuur 8). Hierdoor is de locatie ongeschikt als voortplantingslocatie. Nestplaatsen van huismus kunnen logischerwijs worden uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Huiszwaluw

Huiszwaluw is een trekvogel die in de lente naar Nederland komt om te broeden. Ze hebben voorkeur voor open landschappen waar voldoende open velden en waterpartijen in de buurt aanwezig zijn. Deze structuren gebruiken ze om te foerageren op vliegende insecten. De nabijheid van water is ook belangrijk voor de verzameling van modder voor het maken van de nesten. De nesten worden vaak aan bebouwing gemaakt onder overhangende structuren zoals dakranden, onder dakgoten en steunbalken. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten (gemaakt van klei en leem) van huiszwaluw waargenomen in de aanwezige stallen en gebouwen. Nestplaatsen van huiszwaluw worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is hierdoor niet noodzakelijk.

Kerkuil

Kerkuilen broeden vaak in oude schuren en zolders of ander grote ruimtes in gebouwen, ze worden ook vaak aangetroffen in speciale kerkuilkasten. De soort jaagt boven halfopen tot open cultuurlandschappen, zoals kruidenrijke akkerranden, wegbermen en ruige grasstroken, hierbij jagen ze bijna uitsluitend op muizensoorten. Deze soort is vrij honkvast en kan jaarrond in de buurt van het nest gevonden worden, dit is doorgaans in cultuurlandschappen maar ze kunnen ook worden aangetroffen in bebouwd/stedelijk gebied, zolang er voldoende rust, schuil en voedsel gelegenheid beschikbaar is. Tijdens het veldbezoek zijn geen nestkasten of braakballen van kerkuil waargenomen in het plangebied. Nestplaatsen van kerkuil worden logischerwijs uitgesloten in en rondom het plangebied. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Ooievaar

Ooievaar is een soort die vooral voorkomt in weilanden en uiterwaarden met een hoge waterstand. De soort bouwt grote nesten in bomen, nestpalen, hoogspanningsmasten of op woningen. De nesten zijn door de afmetingen en hoogte in de bomen of palen zeer goed zichtbaar. In de directe omgeving van het plangebied zijn geen nesten aangetroffen. Echter kan niet worden uitgesloten dat ooievaar het plangebied gebruikt als foerageergebied. Er is in het onderzoeksgebied en in de directe omgeving voldoende foerageermogelijkheden aanwezig, er is dus logischerwijs geen spraken van essentieel leefgebied van ooievaar. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Raaf

Raven hebben voorkeur voor uitgestrekte gebieden met bos en heide, maar zijn ook in cultuurland te vinden. Ze kunnen grote afstanden afleggen voor foerageren, waarbij ze naar weilanden kunnen trekken. De meeste broedparen zijn te vinden op en rond de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug, en bij de Oostvaardersplassen.

Vanwege het ontbreken van bos en heidegebied, kan de nestlocatie van raaf logischerwijs in het onderzoeksgebied worden uitgesloten. Echter kan niet worden uitgesloten dat raaf het plangebied gebruikt als foerageergebied. Er is in het onderzoeksgebied en in de directe omgeving voldoende foerageermogelijkheden aanwezig, er is dus geen spraken van essentieel leefgebied van raaf. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Ransuil

Ransuil komt voor van agrarische gebieden tot open bossen en moerasgebieden. De soort jaagt in open velden of langs wegbermen. Ransuil maakt meestal zelf geen nest, maar maakt bij voorkeur gebruik van een bestaand nest, veelal van zwarte kraai of ekster. Ransuil broedt en roest voornamelijk in naaldbomen, daarnaast ook in houtwallen, hagen en solitaire bomen. De soort is sterk verstoringgevoelig en zoekt voor nestgelegenheid rustige plekken die goede dekking bieden. Tijdens het veldbezoek zijn geen oude nesten van zwarte kraai of ekster waargenomen in het plangebied. Daarnaast is er relatief veel geluid en beweging (Rietmolenweg en N18) aanwezig. Nestplaatsen van ransuil worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is hierdoor niet noodzakelijk.

Roek

Roeken zijn kolonievogels en broeden in grote kolonies van vaak tientallen broedparen tot zelfs honderden. Deze kolonies broeden in groepen hoge bomen (vaak populieren) met nesten op meestal 15 meter of hoger, maar minimaal 7 meter hoog. Roek is een zeer locatiertrouwe vogel die een aantal aspecten nodig hebben in de buurt van de kolonie om deze leefomgeving functioneel te houden. Er moet een gevarieerd bomenbestand aanwezig zijn, dit is belangrijk voor de nesten van de kolonie maar ook voor de aanvoer van takken voor nesten, deze worden uitsluitend uit bomen gehaald. Er moet binnen een straal van 1500 meter van de kolonie genoeg oppervlakte vochtig grasland of bouwgrond aanwezig zijn met voldoende voedsel aanbod. Dit is vooral belangrijk tijdens het broed seizoen van maart tot juli. Tijdens het veldbezoek zijn geen roekenkolonies waargenomen in en rondom het plangebied. Nestplaatsen van roek worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is dus niet noodzakelijk.

Slechtvalk

Slechtvalken broeden op kliffen en bergwanden. In Nederland ook wel in oude nesten van kraaien en roofvogels, nestkasten, in open boerenland nesten ze in hoogspanningsmasten. In stedelijk gebied worden ze ook wel aangetroffen op wolkenkrabbers of andere hoge gebouwen. Van belang hierbij is dat de locatie van het nest vrijwel onverstord is. Slechtvalken zijn territoriaal en jagen tot wel 3 km ver van het nest af. Ook komen ze vaak terug naar hetzelfde nest als het jaar daarvoor. Vanwege de afwezigheid van dergelijke hoge structuren in het onderzoeksgebied kunnen nesten van deze soort logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Sperwer

Sperwer broed doorgaans in dicht naaldbos of struweel en is minder verstoringgevoelig dan de meeste roofvogelsoorten. Ze worden daarom ook wel eens in bebouwd gebied aangetroffen waar ze dan nestelen in parken of tuinen waar dichte (naald)vegetatie te vinden is. In het plangebied is geen dichte (naald) vegetatie of struweel aanwezig binnen de invloedsfeer van de voorgenomen ingreep. Daarnaast worden groen structuren niet aangetast. Aantasting van nestplaatsen kan logischerwijs worden uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Steenuil

Nesten van steenuil zijn veelal te vinden in holtes van knoestige bomen zoals de knotwilg, of op erven van boerderijen of vrijstaande huizen ook nesten ze regelmatig in speciale nestkasten. Steenuilen gebruiken veelal weilanden en open terreinen als foerageergebied. Het is een honkvaste vogel die doorgaans het gehele jaar in de nabijheid van de broedplaats verblijft. De broedtijd loopt tot half juni maar de jongen blijven nog afhankelijk van de ouders tot in augustus. Steenuil is een soort die vrij gevoelig is voor verstoring in de broed periode. Tijdens het veldbezoek zijn geen nestplaatsen waargenomen in en rondom het plangebied, boomholtes en

groenstructuren blijven ongedeerd tijdens de voorgenomen werkzaamheden. Nestplaatsen van steenuil worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Echter kan niet worden uitgesloten dat steenuil het plangebied gebruikt als foerageergebied. Er is in het onderzoeksgebied en in de directe omgeving voldoende foerageermogelijkheden aanwezig, er is dus logischerwijs geen spraken van essentieel leefgebied van steenuil. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Torenavalk

Torenavalk broedt vaak in nestkasten in open tot halfopen landschappen en gebruikt anderzijds oude kraaiennesten. De soort is vooral te vinden in boerenland met veel (kort) grasland, op heide en hoogvenen, op open duinen, akkers, en af en toe in de stad. Tijdens het veldbezoek zijn geen nestkasten of oude kraaiennesten waargenomen in het plangebied. Nestplaatsen van torenvalk worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Echter kan niet worden uitgesloten dat torenvalk het plangebied gebruikt als foerageergebied. Er is in het onderzoeksgebied en in de directe omgeving voldoende foerageermogelijkheden aanwezig, er is dus logischerwijs geen spraken van essentieel leefgebied van torenvalk. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Wespendief

Wespendief is een soort die weinig voorkomt in Nederland en een schuw karakter vertoont. De wespndief nestelt graag in grote bospercelen waarvoor ze vaak een jaarlijks een nieuw nest bouwen in hoge bomen. De broed periode loopt van juni tot in september wanneer de jongen uitvliegen. Ze voeden zich voornamelijk op insecten maar eten ook wel andere kleine dieren. Het plangebied bevindt zich niet in een bosperceel. Daarnaast zijn er tijdens het veldbezoek geen nesten van roofvogels aangetroffen in het plangebied. Nestplaatsen van wespndief worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is dus niet noodzakelijk.

Zwarte specht

Zwarte specht is in Nederland te vinden in uitgestrekte naaldbossen afgewisseld met beukenlanen en percelen. De soort hakt elk jaar een groot nieuw nest in een dikke loofboom, vaak een oude beuk, maar ook Amerikaanse eik, grove den en lariks. Zwarte spechten foerageren graag in jong naaldhout op mieren (vooral houtmieren) en eten ook larven van in dood hout levende kevers. De zwarte specht is gevoelig voor verstoring. Vanwege het ontbreken van uitgestrekte naaldbossen in het onderzoeksgebied kan zwarte specht logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Conclusie

Aanvullend onderzoek naar vogels met een jaarrond beschermd nest is niet noodzakelijk.

4.6 Categorie 5 vogelsoorten

Een categorie 5 vogelsoort is een soort die meer flexibiliteit heeft met het kiezen van een broedplaats dan een jaarrond beschermde soort (zie paragraaf 4.5). Het zijn echter soorten die vaak honkvast zijn en terugkeren naar de plaats of directe omgeving waar ze het jaar daarvoor gebroed hebben. Om deze reden kunnen categorie 5 soorten wel jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende ecologische feiten en omstandigheden dit rechtvaardigen. In die gevallen zijn extra maatregelen en/of onderzoeken noodzakelijk. Provincie Overijssel hanteert het beleid. Nesten van vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen. Echter, dusdanig kwetsbaar dat aangetoond moet worden dat er voldoende alternatieve leefomgeving in de omgeving aanwezig is om zich te kunnen vestigen.

Bureaustudie

Een groot aantal categorie 5 soorten komt voor in de regio, zoals boomkruiper, gekraagde roodstaart, grote bonte specht en spreeuw.

Veldbezoek

Struweel langs de rand van het plangebied bevatten nesten mogelijkheden die geschikt zijn voor categorie 5 soorten om in te broeden (zie figuur 9). Echter blijven deze groenstructuren behouden tijdens voorgenomen werkzaamheden.

Figuur 9. Het struweel langs de rand van het plangebied, die mogelijk kunnen dienen als nestmogelijkheid.

Conclusie

Categorie 5 soorten kunnen niet worden uitgesloten. Deze soorten komen allen algemeen voor in de regio van het plangebied. Ook biedt de ruime omgeving voldoende alternatieve broedgelegenheden voor deze vogelsoorten. Er zijn dan ook geen zwaarwegende ecologische redenen om de vogelsoorten te beschouwen als vogels met een jaarrond beschermd nest. Direct voorafgaand aan de werkzaamheden dient wel onderzocht te worden of er broedgevallen aanwezig zijn.

4.7 Amfibieën

Bureaustudie

In de provincie Overijssel zijn veel nationaal beschermde amfibieën die in het plangebied zijn te verwachten, zoals bijvoorbeeld bruine kikker en kleine watersalamander. Deze soorten zijn vrijgesteld, maar er geldt echter wel de zorgplicht. In de omgeving van het plangebied zijn echter ook verschillende beschermde amfibieënsoorten aangetroffen, namelijk: boomkikker, heikikker, kamsalamander en poelkikker.

Veldbezoek

Boomkikker

Boomkikker prefereert voor zijn landhabitat met name bos en struweel en stelt hoge eisen aan zijn leefgebied. Van belang zijn met name zonnige zoom- en mantelvegetaties, vegetaties van meerjarige kruiden en braamstruwelen. De voortplantingsbiotoop bestaat uit visvrije, zonnige en matig voedselrijke wateren met een goed ontwikkelde oever- en watervegetatie. Tijdens de voortplantingsperiode leven boomkikkers overdag op oevervegetatie of aangrenzend struweel. In het onderzoeksgebied is een poel aanwezig, deze poel heeft geen watervegetatie en er vindt eutrofiëring plaats en zit vol met alg (zie figuur 10). Deze poel is ongeschikt als voortplantingslocatie voor boomkikker, daarnaast blijven de poel en de omliggende vegetatie ongedeed tijdens voorgenomen werkzaamheden. Zowel voortplantingsbiotoop als landhabitat kunnen logischerwijs uitgesloten worden in het plangebied. Aanvullend onderzoek is dus niet noodzakelijk.

Figuur 10. De aanwezig poel in het onderzoeksgebied, die tijdens de voorgenomen werkzaamheden niet aangetast wordt.

Heikikker

Heikikker komt voor in verschillende landschapstypen met een duidelijke voorkeur voor hoogveen, heide, laagveen, halfnatuurlijk landschap en bos & struweel. Hierbij zijn het venbewoners bij uitstek, maar worden ook aangetroffen in andere kleine geïsoleerde wateren en sloten. Qua voortplantingswateren is deze soort gebonden aan ondiepe, stilstaande, ietwat zure (niet minder dan pH 4,5) wateren met oevervegetatie, in de landschapstypen die hierboven beschreven staan. Vaak wordt de ei-afzet gedaan bovenop watervegetatie, dit gebeurt bij uitstek op vlotgras. Buiten de voortplantingsperiode (februari tot eerste helft april) komen volwassen exemplaren veel voor buiten het water in de kruidlaag, biezenpollen en zeggepollen. In meer droge zomers zoeken ze graag oevervegetatie op. Overwinteren van heikikkers gebeurt op het land in vorstvrije locaties. De soort wordt nauwelijks aangetroffen in agrarisch gebied en rond infrastructuur en bebouwing. In het onderzoeksgebied is een poel aanwezig, deze poel heeft geen watervegetatie en er vindt eutrofiëring plaats en zit vol met alg (zie figuur 10). Deze poel is ongeschikt als voortplantingslocatie voor heikikker, daarnaast blijven de poel en de omliggende vegetatie ongedeerd tijdens voorgenomen werkzaamheden. Zowel voortplantingsbiotoop als landhabitat kunnen logischerwijs uitgesloten worden in het plangebied. Aanvullend onderzoek is dus niet noodzakelijk.

Kamsalamander

Kamsalamander wordt aangetroffen in bosrijk landschap, met houtwallen of struweel in de directe omgeving van het voortplantingswater. De voortplantingsbiotoop bestaat voornamelijk uit matig voedselrijke tot voedselrijke, stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Het water mag niet geheel beschaduwde zijn en moet permanent water bevatten. In het onderzoeksgebied is een poel aanwezig, deze poel heeft geen watervegetatie en er vindt eutrofiëring plaats en zit vol met alg (zie figuur 10). Deze poel is ongeschikt als voortplantingslocatie voor kamsalamander, daarnaast blijven de poel en de omliggende vegetatie ongedeerd tijdens voorgenomen werkzaamheden. Zowel voortplantingsbiotoop als landhabitat kunnen logischerwijs uitgesloten worden in het plangebied. Aanvullend onderzoek is dus niet noodzakelijk.

Poelkikker

De poelkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. Het is een kritische soort, die houdt van voedselarm en schoon water. Hij heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden. Hij komt voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden en in de uiterwaarden. In het onderzoeksgebied is een poel aanwezig, deze poel heeft geen watervegetatie en er vindt eutrofiëring plaats

en zit vol met alg (zie figuur 10). Deze poel is ongeschikt als voorplantingslocatie voor poelkikker, daarnaast blijven de poel en de omliggende vegetatie ongedeerd tijdens voorgenomen werkzaamheden. Zowel voortplantingsbiotoop als landhabitat kunnen logischerwijs uitgesloten worden in het plangebied. Aanvullend onderzoek is dus niet noodzakelijk.

Conclusie

In verband met de kwaliteit van de aanwezige poel en omdat de poel en de omliggende vegetatie ongedeerd blijft tijdens voorgenomen werkzaamheden kan de aanwezigheid van beschermde amfibieën worden uitgesloten.

4.8 Reptielen

Bureaustudie

Uit de verspreidingsgegevens van de bureaustudie blijkt dat er in en rondom het onderzoeksgebied adder, hazelworm, levendbarende hagedis en ringslang verwacht kan worden.

Veldbezoek

Adder

Adder is de enige gifslang van Nederland. De soort heeft een voorkeur voor halfopen tot open leefgebieden, met een rijke vegetatiestructuur en overgangen van droog naar vochtig. In Nederland komt adder voor op de hoge zandgronden in Friesland, Drenthe, Gelderland, Overijssel en Limburg, hoogveenlandschappen en een enkel laagveengebied. In de winter verblijft de soort in ondergrondse, vorstvrije winterverblijven, zoals konijnenholen of holten tussen de wortels van bomen. Deze verblijven liggen meestal op zuidhellingen en zijn begroeid met dichte vegetatie (bijvoorbeeld braam). In de zomermaanden zijn adders erg actief en maar kort op zonplaatsen te vinden. De soort is in de directe omgeving bekend uit natuurgebied Haaksbergerveen. Vanwege het ontbreken van hoogveen-of heideterrein met begroeide zuidhellingen in het plangebied kan adder logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Hazelworm

Hazelworm heeft sterke binding met gebieden waar dood hout en veel dichte vegetatie te vinden is. Ze zijn vochtminnend en worden voornamelijk waargenomen in bos- en heidegebieden. Hazelwormen voeden zich voornamelijk op naaktslakken en regenwormen en zijn daarmee afhankelijk van gebieden waar deze prooien voldoende voorkomen. De soort komt voor in open bossen, bosranden, heide, houtwallen, struwelen, spoor- en wegbermen, kalkgraslanden, vestingwerken, steenhopen, ruderaal plaatsen en tuinen. De soort is in de directe omgeving bekend uit natuurgebied Langelosche veld en Broekerveld. Vanwege het ontbreken van dood hout en veel dichte vegetatie in het plangebied kan adder logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Levendbarende hagedis

Levendbarende hagedis is een vochtminnende soort. De soort verkiest vochtige heide- en veengebieden met dopheide, pijpenstrootje en beenbreek en met opslag van berk en grove den. De soort komt ook voor in drogere biotopen zoals struikheidevelden, duinen, open plekken in bossen en heischrale graslanden. Ook in structuurrijke weg- en spoorbermen of in ruigtes kan je soms levendbarende hagedissen aantreffen. De soort is in de directe omgeving bekend uit natuurgebied Haaksbergerveen, Langelosche veld en Needse achterveld. Vanwege het ontbreken van vochtige heide- en veengebieden in het plangebied kan levendbarende hagedis logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Ringslang

Ringslang is gebonden aan waterrijke habitats. Deze liggen veelal op zandgronden en op de overgangen van zandgrond naar veen- en kleigronden. Grote oppervlaktes laag gelegen, nat gebied worden gemeden, omdat de soort daar vaak niet alle stadia van zijn levenscyclus kan doorlopen. Voor de voortplanting zijn ze afhankelijk van hopen organisch materiaal. De soort is in de directe omgeving bekend ten westen van Eibergen op meer dan

7 km afstand van het onderzoeksgebied. Vanwege het ontbreken van een waterrijk habitat en overgangen van zandgrond naar veen- en kleigronden kan ringslang logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Conclusie

Beschermde reptielensoorten worden logischerwijs uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is dus niet noodzakelijk.

4.9 Vissen

Bureaustudie

Uit de verspreidingsgegevens van de bureaustudie blijkt dat er beekdonderpad, beekprik, grote modderkruiper en kwabaal in en rondom het onderzoeksgebied verwacht kan worden.

Veldbezoek

Beekdonderpad

Beekdonderpad is een bodemvis. De soort is zeer zeldzaam en komt voor in kleine, snelstromende beken met een bodem van grind en stenen. In Nederland is de verspreiding van beekdonderpad beperkt tot enkele beken: Geul, Berkel en Aastrang. Overdag schuilen de dieren tussen stenen en boomwortels. Het vrouwtje legt haar eitjes in een holte tussen stenen welke door het mannetje bewaakt wordt. In het onderzoeksgebied is alleen een poel aanwezig, stromend water is afwezig in het plangebied. Langs de rand van het onderzoeksgebied loopt de Poelsbeek, deze beek blijft ongedeed tijdens voorgenomen werkzaamheden. De aanwezigheid van beekdonderpad kan logischerwijs worden uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Beekprik

Beekprik leeft in riviertjes met een matige stroming. In Nederland komt de beekprik voor in enkele relatief natuurlijk beken met een goede waterkwaliteit in de provincies Gelderland, Overijssel, Noord-Brabant en Limburg. In het onderzoeksgebied is alleen een poel aanwezig stromend water is afwezig in het plangebied. Langs de rand van het onderzoeksgebied loopt de Poelsbeek, deze beek blijft ongedeed tijdens voorgenomen werkzaamheden. De aanwezigheid van beekprik kan logischerwijs worden uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Grote modderkruiper

Grote modderkruiper heeft voorkeur voor ondiepe wateren waar een dikke modderlaag in te vinden is, van groot belang hierbij is een uitbundige watervegetatie groei. Ze planten zich voort in warmere en de ondiepere delen van het water waar ze in leven waar een structuur van (dode) vegetatie aanwezig is. In het onderzoeksgebied is alleen een poel aanwezig stromend water is afwezig in het plangebied. Langs de rand van het onderzoeksgebied loopt de Poelsbeek, deze beek blijft ongedeed tijdens voorgenomen werkzaamheden. De aanwezigheid van grote modderkruiper kan logischerwijs worden uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Kwabaal

Kwabaal komt zeer zeldzaam voor in Nederland, met name in Overijssel en Noord-Brabant. Het is de enige zoetwatervis uit de familie van de kabeljauwen. De soort komt voor in rivieren, beken, meren en soms in estuaria op plaatsen met koel en zuurstofrijk water. Kwabaal is nachtactief, overdag verschuilen de dieren zich in oeverholten of tussen stenen. Voor een succesvolle voortplanting zijn lage watertemperaturen van rond de 4°C van belang. Het paaisubstraat in meren bestaat vaak uit ondiep, nabij de oever gelegen grove kiezel-, grind- of zandbodems. Soms vindt paai in meren plaats in de diepe delen. De paaigronden van riviergebonden populaties liggen in zijstromen met lage stroomsnelheden. In het onderzoeksgebied is alleen een poel aanwezig stromend water is afwezig in het plangebied. Langs de rand van het onderzoeksgebied loopt de Poelsbeek, deze beek blijft

ongedeerd tijdens voorgenomen werkzaamheden. De aanwezigheid van kwabaal kan logischerwijs worden uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Conclusie

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

4.10 Insecten en overige ongewervelden

Bureaustudie

Volgens de verspreidingsgegevens komen er verschillende beschermde insectensoorten voor in de omgeving van het onderzoeksgebied, namelijk: gentiaanblauwtje, grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine ijsvogelvlinder, teunisbloempijlstaart, beekrombout, bosbeekjuffer, gevlekte witsnuitlibel, hoogveenglanslibel, oostelijke witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel en speerwaterjuffer.

Veldbezoek

Gentiaanblauwtje

Gentiaanblauwtje is een vrij zeldzame soort van vochtige heide, waarvan de eitjes vaak makkelijker te vinden zijn dan de vlinders. De vlinders voeden zich vooral met nectar van gewone dophei. De rupsen voeden zich met de zachte delen van klokjesgentiaan, waarna ze zich verpoppen in bossteekmier- of moerassteekmiernest. Gentiaanblauwtje stelt specifieke eisen aan het biotoop. Het plangebied bevindt zich niet in een vochtigheidsterrein. Voortplantingslocaties van gentiaanblauwtje worden logischerwijs dan ook uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Grote vos

Grote vos neemt de afgelopen jaren weer sterk toe. De soort is vooral te vinden op warme, zonnige, open maar beschutte plaatsen. Hieronder vallen vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Ook moeten er geschikte plaatsen zijn om te overwinteren, zoals holle bomen of stapels hout. De belangrijkste waardplant is iep. Tijdens het veldbezoek zijn geen waadplanten waargenomen, daarnaast worden groenstructuren niet aangetast zijn voorgenomen werkzaamheden. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk als deze structuren niet worden aangetast.

Grote weerschijnvlinder

Grote weerschijnvlinder komt met name voor in oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of bosschages in beekdalen. De belangrijkste waardplanten zijn boswilg en soms grauwe wilg. Tijdens het veldbezoek zijn geen waadplanten waargenomen, daarnaast worden groenstructuren niet aangetast zijn voorgenomen werkzaamheden. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk als deze structuren niet worden aangetast.

Iepenpage

Iepenpage is een zeldzame standvlinder die vooralsnog vooral is waargenomen in Zuid-Limburg, de Achterhoek en Noord-Brabant. De waardplanten voor deze soort zijn diverse soorten iep, waaronder gladde en ruwe iep en enkele cultivars. Iepenpage komt voor in bossen, bosranden, parken en grotere tuinen maar heeft geen groot leefgebied nodig. De aanwezigheid van één iep is soms al voldoende voor een populatie. Tijdens het veldbezoek zijn geen waadplanten waargenomen, daarnaast worden groenstructuren niet aangetast zijn voorgenomen werkzaamheden. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk als deze structuren niet worden aangetast.

Kleine ijsvogelvlinder

Kleine ijsvogelvlinder is een soort van gevarieerde, vochtige gemengde bossen of loofbossen, zoals elzenbroekbos. Geschikte waardplanten o.a. kamperfoelie en sneeuwbes, groeien doorgaans in de halfschaduw. Kleine ijsvogelvlinder vliegt graag in de halfschaduw en op open plekken, bredere bospaden en langs bosranden. Tijdens het veldbezoek zijn geen waadplanten waargenomen, daarnaast worden groenstructuren niet aangetast

zijn voorgenomen werkzaamheden. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk als deze structuren niet worden aangetast.

Teunisbloempijlstaart

Teunisbloempijlstaart komt voor in open plekken in vochtige bossen, bosranden en warme open plaatsen. De belangrijkste waardplanten van de soort zijn wilgenroosje, teunisbloem, basterdwederik en kattenstaart. Tijdens het veldbezoek zijn geen waardplanten waargenomen, daarnaast worden groenstructuren niet aangetast zijn voorgenomen werkzaamheden. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk als deze structuren niet worden aangetast.

Beekrombout

Beekrombout wordt in uiteenlopende typen stromende wateren aangetroffen, zowel langzaam als snel stromend. Belangrijk is de aanwezigheid van zuurstofrijk water en onbegroeide zandige substraten en niet te rijk zijn aan nitraten en fosfaten. Vaak zijn grote delen van de oever rijkbegroeid en is het landschap in de omgeving kleinschalig met bosjes, houtwallen, hooilanden, heidevelden en ruigten. Langs de rand van het onderzoeksgebied loopt de Poelsbeek, deze beek blijft ongedeerd tijdens voorgenomen werkzaamheden. De aanwezigheid van beekrombout kan logischerwijs worden uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Bosbeekjuffer

Bosbeekjuffer komt voor in de boven- en middenlopen van beschaduwde, koele, zuurstofrijke beken. De soort is kritisch ten aanzien van de waterkwaliteit en de morfologie van de beek. De oevers zijn begroeid met bomen, struiken en kruiden, de beek zelf is arm aan waterplanten. Een grote variatie in stroomsnelheid is kenmerkend. Deze wordt meestal veroorzaakt door meanders en natuurlijke obstakels in de beek. Langs de rand van het onderzoeksgebied loopt de Poelsbeek, deze beek blijft ongedeerd tijdens voorgenomen werkzaamheden. De aanwezigheid van bosbeekjuffer kan logischerwijs worden uitgesloten in het plangebied. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Gevlekte witsnuitlibel

Gevlekte witsnuitlibel is meestal te vinden bij verlandingszones van laagveenmoerassen. Daarnaast kunnen ze voorkomen in bosplassen en verlandingszones van hoogveen- en heidevennen op de hoge zandgronden en randzones van hoogveen. Deze biotooptypen hebben met elkaar gemeen dat het water helder, ondiep (één meter of minder), matig voedselrijk en beschermd gelegen is. Zowel vegetatielose als dichtgegroeide wateren worden gemeden. Vanwege het ontbreken van bosplassen en hoogveen- en heidevennen in het plangebied kan gevlekte witsnuitlibel logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Hoogveenglanslibel

Hoogveenglanslibel komt zeer zeldzaam voor. De huidige bekende populaties liggen in hoogveengebieden, op locaties vlakbij de Duitse en Belgische grens. Vanwege het ontbreken van hoogveengebieden in het plangebied kan hoogveenglanslibel logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Oostelijke witsnuitlibel

Oostelijke witsnuitlibel is een zeer zeldzame witsnuitlibel, waar in Nederland maar één populatie van bekend is. De soort is waargenomen bij matig voedselarme wateren op zandgronden, meestal vennen, welke een complex vormen in een bosrijke omgeving. Voor de larven is een brede, begroeide, verlandingszone noodzakelijk. Vanwege het ontbreken van een bosrijke omgeving en veen in het plangebied kan oostelijke witsnuitlibel logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Sierlijke witsnuitlibel

Sierlijke witsnuitlibel komt voor langs beschutte oeverzones van meren en in stilstaande, ongestoorde wateren met een rijke (submerse)watervegetatie, zoals veenplassen, vijvers en dode rivierarmen. De wateren zijn (matig

voedselrijk en doorgaans omgeven door bos. Door het kleine aantal Nederlandse waarnemingen van de soort zijn biotoopomschrijvingen vooral uit andere Europese landen bekend. Vanwege het ontbreken van veenplassen en vijvers met rijke (submerse)watervegetatie in het plangebied kan sierlijke witsnuitlibel logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Speerwaterjuffer

Speerwaterjuffer komt voor in kleine, niet te zure, (matig) voedselarme vennen en randzones van hoogvenen. Tegenwoordig zijn de meeste populaties te vinden bij door kwel gevoede wateren, enigszins beschut door bomen en struiken en een door zandwinning ontstane plas. De soort is met name te vinden in de verlandingsvegetatie tussen ondergedoken waterplanten, op plaatsen met veel verschillende vegetatiestructuren. Naast ondergedoken planten zijn vaak drijvende waterplanten, zeggen en riet of lisdodde aanwezig. Vanwege het ontbreken van vennen in het plangebied kan speerwaterjuffer logischerwijs worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Conclusie

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk. Zolang groenstructuren niet worden aangetast zijn voorgenomen werkzaamheden.

4.11 Toetsing zorgplichten Omgevingswet

In de Omgevingswet is een algemene zorgplicht opgenomen voor het zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken van nadelige gevolgen op de fysieke leefomgeving. Daarnaast zijn er in het Bal specifieke zorgplichten opgenomen met betrekking tot Natura 2000-gebieden, bedreigde flora en fauna en houtopstanden. Deze specifieke zorgplichten vragen om in beeld te brengen of en welke Natura 2000-gebieden, bedreigde soorten of waardevolle houtopstanden kunnen voorkomen in de invloedssfeer van het project. Als deze voorkomen, wordt gevraagd om nadelige gevolgen te voorkomen of deze gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken door het nemen van maatregelen (zie bijlage 1). In deze paragraaf is aangegeven of deze waarden kunnen voorkomen en, zo ja, welke maatregelen worden geadviseerd om nadelige gevolgen te voorkomen (broedvogels en habitatrichtlijn bijlage IV-soorten zijn hiervoor al in beeld gebracht).

Bureaustudie en veldbezoek

Binnen de invloedssfeer van het plangebied ligt geen Natura 2000-gebied (6 km tot Buurserzand & Haaksbergerveen). Nadelige gevolgen moeten zoveel mogelijk worden voorkomen door het nemen van passende preventieve maatregelen of passende herstelmaatregelen.

Het plangebied herbergt geen geschikte biotopen van de volgende bedreigde soortgroepen [trekvogels, Hrl bijlage II], waardoor de aanwezigheid van deze soortgroepen kan worden uitgesloten. Het plangebied herbergt wel geschikte biotopen van de volgende bedreigde soortgroepen [Hrl bijlage V of soortgroepen waarvoor een Rode Lijst is opgesteld] namelijk vleermuizen (baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, ruige dwergvleermuis), kleine materachtige, egel, grote bosmuis en steenmarter. Mogelijke nadelige gevolgen voor deze soorten kunnen niet worden uitgesloten. Indien passende preventieve maatregelen worden getroffen, kunnen nadelige gevolgen niet worden voorkomen.

Binnen het plangebied ligt geen waardevolle houtopstand of beplanting.

Conclusie

Nadelige gevolgen op vleermuizen (soorten), kleine materachtige, grote bosmuis en steenmarter kunnen niet worden voorkomen door passende preventieve maatregelen. Daarom wordt geadviseerd de volgende passende herstelmaatregelen te nemen:

- Maak het plangebied ongeschikt voor soorten alvorens de werkzaamheden starten
- Werk één richting uit zodat soorten werkzaamheden kunnen ontvluchten

- Werk tussen zonsopkomst en zonsondergang om lichthinder zoveel mogelijk te beperken
- Werk buiten de kwetsbare periode van soorten, zoals de broedperiode

Conclusies + aanbevelingen

5.1 Conclusies

Te verwachten soorten in invloedsfeer

5 Beschermde planten, vogels met jaarrond beschermd nesten, amfibieën, reptielen, insecten en vissen en worden niet verwacht in het plangebied. Er zijn echter diverse verblijfplaats mogelijkheden en mogelijk essentiële onderdelen van leefgebieden aangetroffen waardoor aanwezigheid van vleermuizen (baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis), kleine marterachtige, egel, grote bosmuis en steenmarter niet is uit te sluiten. Aanvullend onderzoek naar deze soorten is noodzakelijk.

Aanvullende onderzoeken

Het bevoegd gezag hanteert voor onderzoek naar vleermuizen de onderzoeksinspanning uit het vleermuisprotocol. Het vleermuisprotocol stelt dat er in de periode 15 april t/m 15 augustus 3 bezoeken (2x avond en 1x ochtend) worden uitgevoerd én 2 bezoeken (2x avond) in de periode 15 augustus t/m 1 oktober.

Het bevoegd gezag hanteert voor onderzoek naar marterachtige (bunzing, hermelijn, wezel, egel en steenmarter) de onderzoeksinspanning uit het Kennisdocument kleine marterachtigen van BIJ12 (grote bosmuis kan wellicht ook van deze voldoende van deze maatregelen meer profiteren). Dit protocol stelt dat er in de periode van 1 juni t/m 15 november, per 0,25 hectare geschikt leefgebied één meetpunt geplaatst dient te worden. Methodiek per meetpunt kan zijn 1 cameraval, of 1 Mostela, of 1 Struikrover® of 10 sporenbuizen. Voor het goed uitvoeren van verdiepend onderzoek naar de kleine marterachtigen dient een onderzoeksperiode minimaal acht aaneengesloten weken te duren. Verplaatsing naar vier weken is mogelijk om meer meetpunten in het plangebied te creëren. Sinds het verschijnen van het nieuwe kennisdocument Kleine Marterachtigen (Bij12, 2024b) is er de mogelijkheid om direct vergunning voor kleine marters aan te vragen met bijbehorende maatregelen (dus zonder aanvullend onderzoek) omdat dit een lastig te onderzoeken soortgroep (afwezigheid is moeilijk aan te tonen) betreft. Voor de egel kan ook eventueel een habitatanalyse worden uitgevoerd, maar hij kan ook meegenomen worden als er onderzoek wordt gedaan doormiddel van een cameraval. Aanvullend onderzoek naar kleine marterachtigen (om de aan-/afwezigheid vast te stellen) is noodzakelijk.

Omgevingsvergunning

Wanneer na onderzoek blijkt dat een verblijfplaats of essentieel leefgebied van beschermde soorten aanwezig is en er schadelijke handelingen genoemd in de Omgevingswet voorzien worden, is het aanvragen van een omgevingsvergunning via het DSO bij provincie Overijssel noodzakelijk. Het is mogelijk dat er mitigerende of compenserende maatregelen nodig zijn om schadelijke handelingen te voorkomen of effecten te beperken of ongedaan te maken.

Toetsing zorgplichten Ow

Nadelige gevolgen op vleermuizen (baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis), kleine marterachtige, egel, grote bosmuis en steenmarter kunnen niet worden voorkomen door passende preventieve maatregelen. Daarom wordt geadviseerd de volgende passende herstelmaatregelen te nemen:

- Maak het plangebied ongeschikt voor soorten alvorens de werkzaamheden starten
- Werk één richting uit zodat soorten werkzaamheden kunnen ontvluchten

- Werk tussen zonsopkomst en zonsondergang om lichthinder zoveel mogelijk te beperken
- Werk buiten de kwetsbare periode van soorten, zoals de broedperiode

5.2 Aanbevelingen

Ecologisch werkprotocol

Het wordt aanbevolen een ecologisch werkprotocol op te stellen om de details van te nemen mitigerende of compenserende maatregelen uit te werken. Het protocol is tevens een belangrijke richtlijn voor de uitvoering van de voorgenomen ingreep. Daarnaast dient het zorg te dragen voor een goede implementatie van de voorwaarden van een eventuele omgevingsvergunning en om voldoende zorgvuldig te werken conform de eisen van de zorgplichten. Het werkprotocol is een document waarin beschreven staat waar en wanneer welke werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden en onder welke voorwaarden. Tevens wordt er aangegeven welke maatregelen uitgevoerd dienen te worden.

Literatuur

- BIJ12 (2017a). Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2024a). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12 (2024b) Kennisdocument Kleine marterachtigen. BIJ12, Utrecht.
- Broekhuizen, S., Spoelstra, K et.al. 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Naturalis Biodiversity Center, Leiden. EIS Kenniscentrum. Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey - Nederland, Leiden
- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen 'Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Vertaling en bewerking P.H.C. Lina. De Fontein/Tirion Uitgevers B.V., Utrecht
- Netwerk Groene Bureaus (2023). Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Omgevingswet. [pdf-document]. Versie november 2023.
- Netwerk Groene Bureaus (2021). Vleermuisprotocol 2021. [excel-bestand].

Natura 2000: <https://www.natura2000.nl>

Soortinformatie: <http://zoogdiervereniging.nl/>
<http://ravon.nl/>
<http://vlindernet.nl/>
<http://libellennet.nl/>
<http://sovon.nl/>

Waarnemingen: www.verspreidingsatlas.nl/

Bijlage 1 Wetgeving

Omgevingswet

Vanaf 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. De Omgevingswet vervangt 26 wetten, waaronder de wet natuurbescherming. De bevoegdheid ligt grotendeels bij de provincies. Zij zijn verantwoordelijk voor de toetsing van werkzaamheden en activiteiten bij bijvoorbeeld Natura 2000-gebieden (de gebiedsbeschermingsbepalingen) en dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid is het Rijk (Minister van LNV of Minister voor Natuur&Stikstof) bevoegd gezag.

De natuurbescherming onder de Omgevingswet is onder te verdelen in verschillende onderdelen: de bescherming van natuurgebieden en landschappen (Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland (NNN), bijzonder nationale natuurgebieden, bijzonder provinciale natuurgebieden, bijzonder provinciale landschappen), de bescherming van soorten en de bescherming van houtopstanden.

Bescherming van natuurgebieden en landschappen

Bescherming van Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebieden in Nederland zijn onderdeel van een Europees netwerk aan natuurgebieden waar belangrijke flora & fauna en habitattypen duurzaam beschermd worden. Zij bestaan uit de verschillende Speciale Beschermingszones die moesten worden aangewezen vanwege de verplichtingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Al deze gebieden zijn belangrijk om de Europese biodiversiteit van soorten, habitats en leefgebieden te waarborgen. De in Nederland aangewezen Natura 2000-gebieden worden beschermd onder de Omgevingswet, voorheen onder de Wet natuurbescherming. In Nederland zijn er 162 natuurgebieden aangewezen als Natura 2000-gebieden. Voor ieder Natura 2000-gebied zijn er een instandhoudingsdoelstellingen opgesteld voor specifieke habitattypen en fauna in het aanwijzingsbesluit. De instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd in termen van behoud/uitbreiding van de omvang van het habitatype of leefgebied en behoud/verbetering van de kwaliteit van het habitatype of het leefgebied. Bij vogels is vaak ook een doelaantal opgenomen voor het aantal broedparen of aantal vogels (bij overwinterende soorten). Dit aantal zegt ook vooral iets over de benodigde draagkracht van het Natura 2000-gebied als broed- of rustgebied voor het doelaantal. Bij soorten is vaak ook een doelstelling voor de populatie opgenomen, in termen van behoud of uitbreiding. In het Natura 2000-beheerplan per Natura 2000-gebied (soms geclusterd, zoals het Natura 2000-beheerplan voor de Voordelta) worden de instandhoudingsdoelen in ruimte en tijd uitgewerkt. Deze vormt dan ook een belangrijk onderdeel van de toetsing van negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden. Zie voor een overzicht van alle Europese Natura 2000-gebieden de Natura 2000 viewer: <https://natura2000.eea.europa.eu/> Meer info over de doelstellingen per gebied, is te vinden op de website www.natura2000.nl.

Zodra een gebied is aangewezen, dient voor alle projecten die het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen (een significant gevolg) een omgevingsvergunning te worden aangevraagd. Plannen mogen alleen worden vastgesteld als er geen sprake is van een kans op een significant gevolg. Dit geldt niet alleen voor projecten of plannen binnen deze beschermde gebieden, maar ook voor ingrepen daarbuiten als deze een extern (negatief) effect hebben op de instandhoudingsdoelen. Om het effect van een project of plan in beeld te brengen, dient eerst een voortoets te worden uitgevoerd. Als een kans op een significant gevolg niet kan worden uitgesloten, is er met betrekking tot een project sprake van een 'Natura 2000-activiteit'.³ Wat exact de gevolgen zijn en of een significant gevolg door mitigatie kan worden voorkomen, moet worden onderzocht in een Passende beoordeling (artikel 16.53c, eerste lid Ow). Als een significant gevolg niet kan worden voorkomen, dan dient een zogeheten 'ADC-toets' te worden uitgevoerd waarin in achtereenvolgende volgorde moet worden

³ Een 'Natura 2000-activiteit' is volgens de definitie van het begrip zoals uitgewerkt in de bijlage bij artikel 1.1 Omgevingswet een: 'activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied'.

beoordeeld of er geen sprake is van een Alternatief, of er sprake is van een Dwingende reden van groot openbaar belang en of de significante gevolgen vooraf kunnen worden gecompenseerd (artikel 8.74b, lid 2 Bkl). Een Natura 2000-activiteit is vergunningplichtig (art. 5.1, lid 1 Ow), tenzij er sprake is van een 'vergunningsvrij geval' (art. 11.16 t/m 11.21 Bal). De vergunning kan en wordt alleen afgegeven als blijkt dat significante gevolgen door mitigatie kunnen worden voorkomen of als aan de ADC-criteria kan worden voldaan. Activiteiten die nodig zijn voor het beheer van Natura 2000-gebieden (om de doelstellingen te kunnen halen) of geen significante gevolgen hebben, vallen niet onder de regels voor een Natura 2000-activiteit.

Een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd via [het DSO](#).⁴ In de regel is de provincie of het Rijk (N&S) het bevoegd gezag indien een enkelvoudige aanvraag wordt ingediend voor een Natura 2000-activiteit. Bij een omgevingsvergunning voor meerdere type activiteiten (een meervoudige aanvraag) is de gemeente veelal het bevoegd gezag, afhankelijk van de aangevraagde type activiteiten.

Naast een vergunningplicht bij een kans op significante gevolgen, dient altijd rekening te worden gehouden met de specifieke zorgplicht voor Natura 2000-gebieden en bijzonder nationale natuurgebieden (artikel 11.6 Bal). Iedereen die activiteiten uitvoert die verslechterende of significant verstorende gevolgen voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. Er moet worden nagegaan of nadelige gevolgen op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen kunnen worden uitgesloten. Als nadelige gevolgen niet te voorkomen zijn, dan verplicht de specifieke zorgplicht om met betrekking tot deze gevolgen passende preventieve maatregelen te nemen, of, als dit niet gaat, om passende herstelmaatregelen te treffen.

Een stroomschema voor de toetsing van projecten en plannen aan de regels voor Natura 2000-gebieden is te vinden onder [deze link](#).⁵

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het doel van de NNN is om bij te dragen aan het behoud of herstel van de biodiversiteit die van nature in Nederland in het wild voorkomen.

Aanwijzing en begrenzing

De aanwijzing van het NNN is geregeld in de Omgevingsverordening. De instructieregels voor de aanwijzing, begrenzing en de reikwijdte van het NNN zijn opgenomen in artikel 7.5 en artikel 7.6 Bkl. In de Omgevingsverordening zijn (instructie)regels gesteld voor Omgevingsplannen van gemeenten en projectbesluiten. Deze regels zijn gesteld in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.

Wezenlijke kenmerken en waarden

De wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN worden vastgesteld per Omgevingsverordening door de provincie conform artikel 7.7 Bkl. In de Omgevingsverordening is daartoe een natuurbeheerplan vastgesteld waar in de regel de bestaande natuurwaarden en het ambitieniveau zijn aangegeven middels natuurbeheertypen. Daarnaast heeft de provincie zelf de ruimte om te bepalen of zij ook potentiële natuurwaarden (en de daarvoor vereiste bodem- en watercondities) meenemen in de definiëring van de wezenlijke kenmerken en waarden (art. 7.7, 2e lid Bkl).

Beschermingsregime

⁴ <https://omgevingswet.overheid.nl/home>

⁵ <https://www.natuurinclusief.nl/wp-content/uploads/Stroomschema-toetsing-gebiedsbescherming-Ow-1.pdf>

Het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in art. 7.8, 2e lid Bkl, dat een instructie-regel betreft voor uitwerking van het beschermingsregime in de Omgevingsverordeningen van provincies:

“De regels verzekeren in ieder geval dat de kwaliteit en oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het natuurnetwerk wordt behouden en dat, als binnen het natuurnetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het natuur-netwerk, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven.”

De daadwerkelijke mate van bescherming van de NNN hangt erg af van de uitwerking van de regels in de provinciale Omgevingsverordeningen. Een deel van de nieuwe Omgevingsverordeningen van provincies zijn (vooral nog) beleidsneutraal en komen overeen met het beschermingsregime conform het voormalige Barro ('nee, tenzij'-principe aan de hand van zogeheten ADC-criteria), een ander deel heeft echter de regels geconformeerd aan de regels in de Ow. Of nieuwe of gewijzigde Omgevingsverordeningen na het loslaten van een beleidsneutrale overgang een ander beschermingsregime zullen bevatten, zal de toekomst uitwijzen.

Meer informatie over de ligging van het NNN en het geldende natuurbeheerplan met de huidige staat en het ambitieniveau van het NNN, is te vinden op de [Informatiekaart Natuur](#).

Bijzondere natuurgebieden en landschappen

Het Rijk kan op basis van artikel 2.44, lid 2 Ow zogeheten bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De bijzondere nationale natuurgebieden kunnen worden aangewezen vooruitlopend op de aanwijzing of begrenzing als Natura 2000-gebied, bijvoorbeeld als het gaat om compensatie voor handelingen die leiden tot een significant gevolg of als het gaat om gebieden die nodig zijn om de doelstellingen van de Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn te bereiken (art. 3.63 Bkl). Daarnaast kan het Rijk ook bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen als de bescherming van het gebied nodig is voor de instandhouding of herstel van biotopen en leefgebieden van in Nederland van nature in het wild voorkomende soorten genoemd in bijlage I Vogelrichtlijn of Bijlage I, II, IV of V Habitatrichtlijn. In die gevallen bevat het aanwijzingsbesluit instandhoudingsdoelstellingen (art. 3.64 Bkl). Het ministerie van LNV heeft de taak zorg te dragen dat de maatregelen worden getroffen voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen van deze type natuurgebieden (art. 2.19, lid 5 Ow), tenzij Gedeputeerde Staten is aangewezen om deze taak uit te voeren (art. 2.18, lid 1, onder g, 2°, tweede streepje Ow). Voor de bescherming van bijzondere nationale natuurgebieden geldt, naast een mogelijke toegangsbeperking, de specifieke zorgplicht zoals genoemd in art. 11.6 Bal (zie hiervoor).

De provincies kunnen zogeheten bijzondere provinciale natuurgebieden of bijzondere provinciale landschappen aanwijzen (art. 2.44, lid 5 Ow). Niet iedere provincie hanteert dezelfde juridische bescherming. Sommige hanteren alleen een predicaat (voorbeeld: Midden-Delfland in Zuid-Holland), anderen hanteren een soort ADC-criteria ('nee, tenzij'-principe, voorbeeld: Overcingel in Drenthe) en daarmee juridische beschermingsregime naast NNN en Natura 2000. De vigerende regels staan in de provinciale Omgevingsverordeningen.

Bescherming van soorten

Een 'flora- en fauna-activiteit' is volgens de definitie van het begrip zoals uitgewerkt in de bijlage bij art. 1.1 Omgevingswet een:

'activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten'

Anders dan bij een 'Natura 2000-activiteit', waarvan pas sprake is als een activiteit leidt tot een kans op significante gevolgen op beschermde Natura 2000-gebieden (zie hiervoor), is er al sprake van een 'flora- en fauna-activiteit' als het een mogelijk gevolg heeft voor één van nature in het wild levend dier of plant, ongeacht of deze soort beschermd is volgens de Omgevingswet. Doordat in de definitie wordt verwezen naar 'van nature' in het wild levende soorten, gaat de definitie niet op voor niet-van nature voorkomende soorten. Met andere woorden, de regels voor flora- en fauna-activiteiten gelden niet voor soorten die buiten het natuurlijk verspreidingsgebied voorkomen of exoten, tenzij specifiek vermeld.

Als er sprake is van een flora- en fauna-activiteit, dient er rekening te worden gehouden met de regels in art. 11.27 Bal (specifieke zorgplicht), art. 11.28 Bal (voorkomen onnodig lijden dieren) en de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal (vergunningplicht bij schadelijke handelingen, regels vergunningsvrije gevallen). Hoewel de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal alleen betrekking hebben op de bij wet beschermde soorten, gelden de artikelen 11.27 en 11.28 ook met betrekking tot de niet-beschermde soorten.

Specifieke zorgplicht flora en fauna

In het Bal is een specifieke zorgplicht opgenomen voor onder meer alle ‘flora- en fauna-activiteiten’ die, zoals hiervoor aangegeven, vrijwel alle ruimtelijke activiteiten betreft. Deze specifieke zorgplicht komt in de plaats van de algemene zorgplicht die in de Omgevingswet staat (Afdeling 1.3 Ow). Iedereen die een flora- en fauna-activiteit uitvoert, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. Met betrekking tot de reikwijdte van de zorgplicht is voor flora- en fauna-activiteiten aangegeven dat deze plicht in ieder geval inhoudt dat moet worden nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid van een aantal type soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn. Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijn-soorten zoals genoemd in bijlage I Vrl en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, 2e lid Vrl;
- Habitatrichtlijn-soorten als opgenomen in bijlage II, IV en V Hrl;
- nationaal beschermde soorten (bijlage IX Bal);
- dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten;
- voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats.

Als deze aanwijzingen er zijn, moet worden vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten. Zijn nadelige gevolgen niet uit te sluiten, dan wordt gevraagd om na te gaan welke nadelige gevolgen kunnen optreden en passende preventieve maatregelen te nemen, de activiteit te staken, of, als dat niet kan, passende herstelmaatregelen te nemen. Verder wordt er ook gevraagd om tijdens en na het verrichten van de activiteit na te gaan of de getroffen passende preventieve maatregelen de beoogde effecten hebben.

De zorgplicht geldt altijd voor alle in het wild levende soorten, ongeacht een eventueel van toepassing zijnde vrijstelling, gedragscode of vergunning. De zorgplicht voor soorten is bovendien niet beperkt tot de dieren en planten zelf, maar ook tot de directe leefomgeving van de soorten. Dat betreft voor dieren de foerageergebieden, rust en vaste verblijfplaatsen en plaatsen voor het grootbrengen van de jongen.

Beschermingsregimes soorten

Er zijn in de basis van de Omgevingswet 3 soortenbeschermingsregimes van toepassing:

- § 11.2.2 Bal: omgevingsvergunning soorten conform de Vogelrichtlijn;
- § 11.2.3 Bal: omgevingsvergunning soorten conform de Habitatrichtlijn;
- § 11.2.4 Bal: omgevingsvergunning andere soorten volgens eigen Nederlandse regels.

De beschermingsregimes en bijbehorende verbodsbepalingen zijn hieronder nader toegelicht.

Beschermingsregime Vogelrichtlijn

Hieronder vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Schadelijke handelingen die niet mogen worden verricht zonder een geldige omgevingsvergunning (art. 11.37 Bal) zijn:

- a) het opzettelijk doden of opzettelijk vangen van van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in art. 1 Vrl;
- b) het opzettelijk vernielen of opzettelijk beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het opzettelijk wegnemen van nesten van die vogels;
- c) het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels;
- d) het opzettelijk storen van vogels onder a, als het storen van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de vogelsoort (artikel 11.37, lid 3 Bal);

De schadelijke handelingen met betrekking tot nesten en rustplaatsen hebben in de regel alleen betrekking op nesten en rustplaatsen die in gebruik zijn. Onder de bescherming van deze plaatsen worden ook de essentiële onderdelen van het leefgebied verstaan die nodig zijn om het nest of rustplaats ecologisch gezien te laten functioneren. De schadelijke handelingen gelden niet als de nesten en rustplaatsen niet meer in gebruik zijn. Voor enkele soorten die ieder jaar terug keren naar hetzelfde nest of van het nest afhankelijk zijn geldt dat deze jaarrond beschermd zijn. Welke soorten dit zijn, hangt af van de lijst vogels met jaarrond beschermde nesten die het betreffende bevoegd gezag hanteert. Een overzicht is te vinden in de [Lijst beschermde soorten](#).⁶

Onder bepaalde voorwaarden mogen de schadelijke handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een omgevingsvergunning of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen vastgesteld per provinciale omgevingsverordening of ministeriële regeling. Daarnaast geldt er een vrijstelling als aantoonbaar wordt gewerkt conform een toepasbare en een door de Minister van LNV aangewezen gedragscode. Gelden er geen vrijstellingen, dan is een omgevingsvergunning nodig om schadelijke handelingen te mogen verrichten.

Een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd via het DSO. In de regel is de provincie of het Rijk (N&S) het bevoegd gezag indien een enkelvoudige aanvraag wordt ingediend voor een Flora- en fauna-activiteit. Bij een omgevingsvergunning voor meerdere type activiteiten (een meervoudige aanvraag) is de gemeente veelal het bevoegd gezag, afhankelijk van de aangevraagde type activiteiten.

Een omgevingsvergunning kan verkregen worden als er wordt voldaan aan de volgende criteria (art. 8.74j, lid 1 Bkl):

- a. er geen andere bevredigende oplossing dan het verrichten van de activiteit bestaat;
- b. de activiteit nodig is:
 - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan; en
- c. als de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van deze soort.

Beschermingsregime Habitatrichtlijn

Soorten die staan in de Habitatrichtlijn bijlage IV, het Verdrag van Bern bijlage I en II en bijlage I van het Verdrag van Bonn. Schadelijke handelingen die niet mogen worden verricht zonder een geldige omgevingsvergunning (art.

11.46 Bal) zijn:

- a) het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn (art. 11.46, lid 3 Bal: niet inbegrepen vogels art. 1 Vrl);
- b) het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
- c) het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;
- d) het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en
- e) het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

⁶ Zie de Lijst beschermde soorten op de website van NatuurInclusief onder Kennisloket (natuurinclusief.nl/kennisloket/).

Belangrijke noot is dat onder de bescherming van voortplantings- en rustplaatsen ook de essentiële onderdelen van het leefgebied worden verstaan die nodig zijn om deze ecologisch gezien te laten functioneren.

Onder bepaalde voorwaarden mogen de schadelijke handelingen wel uitgevoerd worden. Er is dan een omgevingsvergunning of vrijstelling nodig. Er zijn vrijstellingen vastgesteld per provinciale omgevingsverordening of ministeriële regeling. Daarnaast geldt er een vrijstelling als aantoonbaar wordt gewerkt conform een toepasbare en een door de Minister van LNV aangewezen gedragscode. Gelden er geen vrijstellingen, dan is een omgevingsvergunning nodig om schadelijke handelingen te mogen verrichten.

Een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd via het DSO. In de regel is de provincie of het Rijk (N&S) het bevoegd gezag indien een enkelvoudige aanvraag wordt ingediend voor een Flora- en fauna-activiteit. Bij een omgevingsvergunning voor meerdere type activiteiten (een meervoudige aanvraag) is de gemeente veelal het bevoegd gezag, afhankelijk van de aangevraagde type activiteiten.

Een omgevingsvergunning kan verkregen worden als er wordt voldaan aan de volgende criteria (art. 8.74k, lid 1 Bkl):

- a. er geen andere bevredigende oplossing voor het verrichten van de activiteit bestaat;
- b. de activiteit nodig is:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - voor het voorkomen van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daarvoor benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, respectievelijk een beperkt bij de omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben; en
- c. de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beschermingsregime andere beschermde soorten

Dit zijn de soorten die genoemd worden in de bijlage IX van het Bal. Onder dit beschermingsregime staan de schadelijke handelingen die niet mogen worden verricht zonder een geldige omgevingsvergunning (art. 11.54 Bal):

- a) het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX Bal, onder A;
- b) het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
- c) het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX Bal, onder B.

Voor deze soorten gelden in principe dezelfde vrijstellings- en vergunningscriteria als bij het beschermingsregime Habitatrichtlijn, maar zijn er een groot aantal aanvullende wettelijke belangen opgenomen om vrijstelling of vergunning te kunnen verlenen (artikel 8.74l, lid 1 Bkl). Provincies hebben de bevoegdheid om bij Omgevingsverordening vrijstelling te verlenen voor andere beschermde soorten. Er is dan geen sprake van een vergunningplicht voor werkzaamheden. Wel blijven de zorgplichten gelden. De vrijstelling verschilt per provincie

en geldt in het algemeen voornamelijk voor ruimtelijke ingrepen, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik.

De totale [Lijst beschermde soorten](#) is te vinden op de website van NatuurInclusief B.V.⁷

In hele specifieke gevallen zijn bepaalde handelingen bij wet uitgezonderd van de vergunningplicht voor het verrichten van schadelijke handelingen die hiervoor zijn genoemd. Deze gevallen zijn niet in dit beknopte overzicht opgenomen, voor zover niet relevant voor deze toetsing.

Bescherming van Houtopstanden

Bossen (houtopstanden) en bomenrijen die buiten de bebouwde kom staan, zijn in principe beschermd volgens de regels in de Omgevingswet. Het doel van de regels is om het oppervlak bosareaal en bepaalde bomenrijen in stand te houden door een meldplicht van het voornemen tot kap en een herplantplicht. De meldplicht is bedoeld om, indien nodig, belangrijke boskernen te beschermen door een (tijdelijke) kapverbod. De herplantplicht moet zorg dragen dat het areaal of het aantal bomen dat is gekapt, wordt behouden door herplant op de plek waar de bomen zijn gekapt. De bescherming van houtopstanden heeft betrekking op alle houtopstanden vanaf 10 are, en op rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Als er sprake is van het geheel óf gedeeltelijk kappen van een houtopstand vanaf 10 are of een bomenrij van meer dan 20 bomen, zijn de regels voor de meldplicht en herplantplicht van toepassing. Dit betekent dat ook als een kleiner oppervlak dan 10 are uit een houtopstand vanaf 10 are groot of als er maar 1 boom wordt gekapt in een bomenrij van meer dan 20 bomen, de meldplicht en herplantplicht geldt. Bepalend voor het toepassen van de regels is daarmee de grootte of lengte van een houtopstand of bomenrij. Dit geldt voor beplantingen buiten de zogeheten ‘bebouwingscontour houtkap (zie daarvoor het Omgevingsplan van de betreffende gemeente). Binnen de bebouwingscontour houtkap gelden alleen de plaatselijke regels van de gemeente in het Omgevingsplan.⁸ Op de meldplicht en herplantplicht zijn wel diverse uitzonderingen in de Ow opgenomen, ook zijn er diverse mogelijkheden om van de meldplicht en herplantplicht af te wijken.

Anders dan bij beschermde gebieden en soorten kent de Omgevingswet geen specifieke term voor een activiteit waarbij een houtopstand wordt gekapt. De regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen staan opgenomen in Afdeling 11.3 Bal. De regels gelden niet voor:

- Houtopstanden kleiner dan 10 are;
- Bomenrijen bestaande uit 20 bomen of minder;
- Houtopstanden op erven of in tuinen;
- Bomen of struiken voor de teelt van vruchten of noten;
- Windschermen om boomgaarden;
- Kerstbomen niet ouder dan 20 jaar;
- Kweekgoed;
- Uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen of eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- Dunningen;
- Beplantingen van populieren, wilgen, essen of elzen voor productie van biomassa, die tenminste eens in de 10 jaar worden geoogst, bestaan uit minstens 10.000 stoven/ha/be-plantingseenheid en die zijn aangelegd na 1 januari 2013.

De bebouwingscontour houtkap moet worden aangewezen in een omgevingsplan (art. 5.165b Bkl) en is daarin terug te vinden (of een voorloper daarvan, bijv. de bebouwde kom Wet natuurbescherming of bebouwde kom Boswet).

⁷ <https://www.natuurinclusief.nl/kennisloket/>

⁸ Voorheen de Algemene Plaatselijke Verordening, of: APV. Overigens moet worden gezegd dat de plaatselijke regels in het Omgevingsplan ook kunnen gaan over het vellen van houtopstanden of bomen buiten de bebouwingscontour houtkap, bijvoorbeeld met als doel het behoud van cultureel erfgoed, veiligheid, of de gevallen die zijn uitgezonderd van de rijksregels in het Bal.

Specifieke zorgplicht houtopstanden

Nieuw ten opzichte van de Wnb is de specifieke zorgplicht in het Bal (art. 11.116 Bal) die geldt voor het vellen van houtopstanden, het herbeplanten van grond of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gegaan. Zoals hiervoor aangegeven komt de specifieke zorgplicht in de plaats van de algemene zorgplicht die in de Omgevingswet staat. De specifieke zorgplicht voor vellings- en herbeplantingsactiviteiten en handel in en bezit van hout, stelt dat als zo'n activiteit nadelige gevolgen heeft voor de oogmerken voor de regels voor deze activiteiten (art. 11.112 Bal), degene die deze verricht verplicht is om nadelige gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken of achterwege te laten. De oogmerken zoals hiervoor aangegeven zijn de doelstellingen voor de regels over het vellen en herbeplanten van houtopstanden. Deze doelstellingen zijn natuurbescherming, de instandhouding van het bosareaal en het beschermen van landschappelijke waarden. In tegenstelling tot de specifieke zorgplicht met betrekking tot gebieden en soorten, is de specifieke zorgplicht in art. 11.116 Bal niet nader uitgewerkt. Wel is ook deze specifieke zorgplichtbepaling zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk handhaafbaar. Zo kan er bijvoorbeeld beter worden gehandhaafd tegen illegale kap. Om aantoonbaar aan de specifieke zorgplicht te hebben voldaan, is het raadzaam dat de toetsing aan de zorgplichtbepalingen in een rapportage wordt vastgelegd.

Meldplicht en herplantplicht

In het Bal staan de regels voor het vellen en herplant van een houtopstand. Het is verboden om zonder een melding een houtopstand te vellen. De velling moet ten minste 4 weken tot maximaal 1 jaar vooraf worden gemeld (art. 11.126 Bal). Middels een maatwerkvoorschrift in een Omgevingsverordening kan GS een kapverbod opleggen voor de bescherming van bijzondere natuur- of landschappelijke waarden, voor ten hoogste 5 jaar (art. 11.128 Bal).

Als een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, dan geldt een herplantplicht. De opstand moet dan binnen 3 jaar op dezelfde grond op bosbouwkundige wijze worden herbeplant (art. 11.129 Bal). Als de herbeplanting binnen 3 jaar niet is aangeslagen, wordt deze vervangen.

Uitzonderingen of afwijkingen melding- en herplantplicht

De provincie heeft de bevoegdheid om maatwerkvoorschriften op te stellen over de melding- en herplantplicht (art. 11.119 Bal). Op die wijze kan de provincie een vergunning verlenen van deze plichten, zodat kan worden afgeweken van de melding- of herplantplicht waaronder bijvoorbeeld de termijnen voor een melding of herbeplanting. Met een maatwerkvoorschrift kan de provincie ook herbeplanting op andere grond toestaan als de herbeplanting voldoet aan de eisen in de Omgevingsverordening, voor zover de provincie bevoegd gezag is, of als wordt voldaan aan de eisen in art. 11.130, onder b, voor zover de Minister voor N&S bevoegd gezag is. De meldplicht en herplantplicht geldt niet voor het periodiek vellen van vriend- of hakhout (art. 11.126, lid 2 en art. 11.129, lid 1 Bal). Verder gelden een aantal uitzonderingen van de meld- en herplantplicht (art. 11.131 Bal) voor vellingen:

- in het kader van instandhoudings- of passende maatregelen om de Natura 2000-doelstellingen te kunnen bereiken;
- ter uitvoering van via een maatwerkvoorschrift of maatwerkregel verplichte preventieve of herstelmaatregelen voor het bereiken van de Natura 2000-doelstellingen;
- ter uitvoering van via een maatwerkvoorschrift verbonden aan een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit of flora- en fauna-activiteit;
- ter uitvoering van regels gesteld in een ministeriele regeling of omgevingsverordening;
- voor de aanleg en onderhoud van brandgangen;
- uitgevoerd conform een bij ministeriele regeling aangewezen gedragscode;
- in het kader van Natura 2000-activiteiten of flora- en fauna-activiteiten van nationaal belang en voldoet aan de eisen in art. 11.131, lid 1, onder e Bal.

Een gedragscode moet voldoen aan de eisen die zijn opgenomen in art. 11.131, lid 2 Bal, en waarborgt dat er geen afbreuk wordt gedaan aan bijzondere natuurwaarden of landschappelijke waarden, de houtopstanden

geen deel uitmaken van een boskern, de herbeplanting op een bosbouwkundige manier plaatsvindt, op een grond die ten minste dezelfde kwaliteit heeft en ten minste een gelijk oppervlak heeft.

Bevoegd gezag

De Gedeputeerde Staten is het bevoegd gezag voor het vellen en beheren van houtopstanden (art. 11.113 Bal), tenzij het gaat om activiteiten van nationaal belang. Dan is de Minister voor N&S het bevoegd gezag (art. 11.114 Bal).

Meer informatie

Voor de van toepassing zijnde lokale uitgewerkte regels en maatwerk (bijv. voor de geldende bebouwingscontouren houtkap), wordt verwezen naar het [DSO](#) en de [Informatiekaart Natuur](#).

Voor een mogelijk beeld van de natuurwaarde of landschappelijke waarde van een houtopstand of bomenrij, kan onder meer de gemeentelijke Omgevingsvisie worden geraadpleegd of bijvoorbeeld de digitale kaart [Groen Erfgoed](#) of de [Erfgoedatlas](#).